

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему «Аналіз фінансового стану підприємства ПрАТ «Карлсберг
Україна» та основні напрями його поліпшення»

Виконала: студентка 2 курсу, групи 8.0728
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та
страхування
освітньої програми фінанси і кредит
спеціалізації Корпоративні фінанси

С.О. Якименко

Керівник к.е.н., професор Бугай В.З.

Рецензент к.е.н., доцент Швець Ю.О.

Запоріжжя – 2019

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет економічний
Кафедра фінансів банківської справи та страхування
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Освітня програма фінанси і кредит
Спеціалізація Корпоративні фінанси

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідува

ч кафедри _____ А.П. Кущик

« ____ » _____ 2019 року

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ**

Якименко Софії Олександрівні

1. Тема роботи: «Аналіз фінансового стану підприємства ПрАТ «Карлсберг Україна» та основні напрями його поліпшення»
керівник роботи: Бугай Володимир Зіновійович, к.е.н., професор
затверджені наказом ЗНУ від 4 липня 2019 року № 1110-с.
2. Строк подання студентом роботи: 25 грудня 2019 року.
3. Вихідні дані до роботи: дані фінансової звітності ПрАТ «Карлсберг Україна», Державної служби статистики України а також монографічні дослідження та наукові статті вітчизняних і зарубіжних авторів.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): визначити сутність фінансового стану підприємства та його інформаційне забезпечення, здійснити аналіз принципів та методів оцінки фінансового стану; надати організаційно-економічну характеристику ПрАТ «Карлсберг Україна»; здійснити оцінку рівня фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності та рентабельності за розрахованими показниками; надати SWOT-аналіз відповідно до існуючого внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства; проаналізувати проблемні аспекти та ризики діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна» та розробити стратегію фінансово-господарської діяльності в ринкових умовах господарювання, удосконалити систему діагностики та оцінки фінансового стану ПрАТ «Карлсберг Україна».

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): кваліфікаційна робота містить 21 рис., 16 табл. і 8 формул.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Бугай В.З., професор	09.08.2019	09.08.2019
2	Бугай В.З., професор	13.09.2019	13.09.2019
3	Бугай В.З., професор	18.10.2019	18.10.2019

7. Дата видачі завдання: 05 липня 2019 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	05.07.2019 р. – 09.07.2019 р.	виконано
2.	Виконання вступу	10.07.2019 р. – 08.08.2019 р.	виконано
3.	Виконання розділу 1	09.08.2019 р. – 12.09.2019 р.	виконано
4.	Виконання розділу 2	13.09.2019 р. – 17.10.2019 р.	виконано
5.	Виконання розділу 3	18.10.2019 р. – 28.11.2019 р.	виконано
6.	Формування висновків	29.11.2019 р. – 10.12.2019 р.	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	11.12.2019 р. – 24.12.2019 р.	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	25.12.2019 р.	виконано

Студент _____
(підпис)

С.О. Якименко
(ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____
(підпис)

В.З. Бугай
(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____
(підпис)

І.Ю. Кисільова
(ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 91 с., 21 рис., 16 табл., 3 додатки, 66 джерел.

Об'єктом дослідження є процес організації діяльності з діагностики та аналізу фінансового стану підприємства ПрАТ «Карлсберг Україна».

Метою кваліфікаційної роботи є розвиток теоретичних положень та розробка наукових рекомендацій щодо поліпшення фінансового стану підприємства, на прикладі ПрАТ «Карлсберг Україна» в ринкових умовах господарювання.

Завдання: 1) визначити фактори, які впливають на фінансовий стан підприємства та методи його оцінки; 2) провести оцінку фінансового стану та підприємства ПрАТ «Карлсберг Україна»; 3) розробити стратегію управління фінансовою діяльністю підприємства; 4) удосконалити методику оцінювання фінансового стану підприємства.

Методи дослідження: методи аналізу, синтезу, теоретичного узагальнення; статистичного, економічного та системного аналізу; економіко-математичного моделювання; графічний.

Одержані результати та їх новизна: набули подальшого розвитку: тлумачення категорії «фінансовий стан»; методичний підхід до підвищення фінансового стану шляхом оцінки потенціалу підприємства

Практичне значення мають запропоновані рекомендації щодо управління фінансово-господарською діяльністю для підвищення фінансового стану ПрАТ «Карлсберг Україна» шляхом визначення та дотримання стратегії його діяльності а також експертної оцінки потенціалу його діяльності на основі наведених розрахунків.

ФІНАНСОВИЙ СТАН, АНАЛІЗ, БАЛАНС, ІНФОРМАЦІЙНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ОЦІНКА, ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ

SUMMARY

Qualifying work: 91 pp., 21 fig., 16 tab., 3 annex, 66 references.

The object of the study is the process of organizing activities for diagnostics and analysis of the financial condition of the JSC Carlsberg Ukraine.

The practical implementation of the system of assessment of financial condition to improve the management of its financial and economic activities involves the development of a theoretically sound methodological base that reflects the current requirements. Today, there is a need for an in-depth study of the theoretical and methodological bases of analysis and evaluation of the financial state of the enterprise, as well as the relevance of the problems studied in the qualification work in scientific and practical terms.

The purpose of the qualification work is the development of theoretical provisions and the development of scientific recommendations for improving the financial condition of the enterprise, on the example of JSC Carlsberg Ukraine in market conditions of management.

Objectives: 1) to determine the factors that affect the financial condition of the enterprise and methods of its assessment; 2) to carry out an assessment of the financial condition and enterprise of JSC Carlsberg Ukraine; 3) develop a strategy for managing the financial activity of the enterprise; 4) improve the method of assessing the financial condition of the enterprise.

The theoretical and methodological basis of the study is the work of domestic and foreign experts in the field of assessing the financial condition of enterprises. The following methods are used in the work: logical generalization - for generalization of scientific experience in the investigated problems and teaching of the sequence of provisions of qualification work; deductive - to study the theoretical aspects of assessing financial condition; financial-economic and statistical analysis, comparison, summary – when assessing the financial condition of the enterprise; situational analysis – when developing recommendations for managing financial and economic activities to improve financial condition; critical analysis and

generalization of theoretical studies – for the theoretical generalization of the results obtained and the formulation of conclusions.

The information base of the research is legislative and regulatory acts, professional literature, materials of scientific conferences and periodicals, statistics of JSC Carlsberg Ukraine, the results of own research and analysis.

The results obtained and their novelty: have been further developed: interpretation of the category “financial condition”; methodical approach to improving the financial condition by assessing the potential of the enterprise

The recommendations on managing financial and economic activity for improving the financial condition of PJSC Carlsberg Ukraine by determining and adhering to its strategy of activity and expert evaluation of its activity potential based on the above calculations are of practical importance.

FINANCIAL CONDITION, ANALYSIS, BALANCE SHEET,
INFORMATION SECURITY, ESTIMATION, FINANCIAL STATEMENTS

ЗМІСТ

ВСТУП	8
1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	11
1.1 Об'єктивна необхідність та сутність аналізу фінансового стану підприємства.....	11
1.2 Інформаційне забезпечення, підходи та методи аналізу фінансового стану суб'єктів господарювання	15
1.3 Методика аналізу і оцінки фінансового стану підприємства	25
Висновки до розділу 1	35
2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПРАТ «КАРЛСБЕРГ УКРАЇНА».....	36
2.1 Організаційно-економічна характеристика ПрАТ «Карлсберг Україна» .	36
2.2. Аналіз фінансової стійкості підприємства	43
2.3. Аналіз ліквідності та платоспроможності	47
2.4. Аналіз рентабельності та SWOT-аналіз ПрАТ «Карлсберг Україна»	52
Висновки до розділу 2	57
3 НАПРЯМИ ПОЛІПШЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	59
3.1 Проблемні аспекти фінансової діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна» та розроблення стратегії управління його фінансовою діяльністю	59
3.2 Удосконалення методики оцінювання фінансового стану підприємства .	68
Висновки до розділу 3	81
ВИСНОВКИ.....	83
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	85
ДОДАТКИ.....	92

ВСТУП

В умовах ринкової економіки, коли підприємства зацікавлені в рості обсягів реалізації та забезпеченні конкурентної переваги на ринку товарів і послуг істотно зростає роль ефективної оцінки фінансового стану, як для самого підприємства, так і для його численних партнерів, власників, персоналу, фінансових органів. Позитивний фінансовий стан підприємства є основою виживання та його стабільного розвитку, оскільки забезпечує виконання таких принципів комерційного розрахунку, як економічна самостійність, рентабельність, самофінансування і матеріальна зацікавленість. Тільки за умови отримання прибутку підприємство має можливість бути економічно незалежним і за рахунок власних ресурсів фінансувати виробничий та соціальний розвиток.

Теоретичними дослідженнями в області оцінки фінансового положення підприємств різних форм власності та організаційно-правових форм функціонування відзначилися провідні вітчизняні та зарубіжні вчені-економісти. Серед науковців, які приділили значну увагу дослідженню фінансового стану підприємства, слід виділити таких, як І. Т. Балабанов, І. О. Бланк, Ю. Брігхем, Л. Гапенські, Т. Р. Карлін, В. В. Ковальов, М. Крейніна, Г. В. Савицька, В. Т. Савчук, О. С. Стоянова та ін. При цьому використовуються різні підходи і методології оцінки фінансового стану підприємства. Накопичений досвід потребує критичного огляду, систематизації методів оцінки фінансового стану для з'ясування їх недоліків і переваг, виявлених в процесі їх практичного використання.

Реалізація на практиці системи оцінки фінансового стану для покращення управління його фінансово-господарською діяльністю передбачає розробку теоретично обґрунтованої методологічної бази, яка відображає сучасні вимоги. На сьогоднішній день існує необхідність поглибленого дослідження теоретико-методичних основ аналізу та оцінки фінансового стану підприємства, а також свідчить про актуальність досліджуваної у кваліфікаційній роботі проблематики

у науковому та практичному плані.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є дослідження теоретичних положень та розробка наукових рекомендацій щодо поліпшення фінансового стану підприємства, на прикладі ПрАТ «Карлсберг Україна» в ринкових умовах господарювання.

Виходячи з цієї мети, були розроблені такі основні задачі дослідження:

- розглянуто об'єктивну необхідність та сутність аналізу фінансового стану підприємства;
- досліджено інформаційне забезпечення, принципи та методи аналізу фінансового стану;
- систематизовано основні підходи до методики аналізу і оцінки фінансового стану підприємства;
- проведено комплексне оцінювання фінансового стану на досліджуваному підприємстві;
- досліджено проблемні аспекти та вплив стратегії підприємства на його фінансовий стан;
- визначено методи оцінки та шляхи покращення фінансового стану для ПрАТ «Карлсберг Україна».

Об'єктом дослідження є процес організації діяльності з оцінки та аналізу фінансового стану підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і прикладних аспектів організації діяльності підприємства та їх вплив на фінансовий стан господарського суб'єкта.

Теоретичною та методологічною основою дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних фахівців в області оцінки фінансового стану підприємств. У роботі використані методи: логічного узагальнення – для узагальнення наукового досвіду з досліджуваної проблематики й викладання послідовності положень кваліфікаційної роботи; дедуктивний – для дослідження теоретичних аспектів оцінки фінансового стану; фінансово-економічного та статистичного аналізу, порівняння, зведення – при оцінюванні

фінансового стану підприємства; ситуаційного аналізу – при розробці рекомендацій щодо управління фінансово-господарською діяльністю для підвищення фінансового стану; критичного аналізу та узагальнення теоретичних досліджень – для теоретичного узагальнення одержаних результатів та формулювання висновків.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти, фахова література, матеріали наукових конференцій та періодичних видань, статистичні дані ПрАТ «Карлсберг Україна», результати власних досліджень та проведеного аналізу.

Наукова новизна отриманих результатів визначається удосконаленням моделі оцінки потенціалу підприємства в системі управління фінансово-господарської діяльності для покращення фінансового стану на досліджуваному підприємстві.

Значення результатів кваліфікаційної роботи магістра полягає у тому, що розроблені рекомендації дозволяють фінансовій службі підприємства отримати достовірну якісну інформацію про сучасний фінансовий стан та реальні можливості розвитку підприємства.

Практичне значення мають запропоновані рекомендації щодо управління фінансово-господарською діяльністю для підвищення фінансового стану ПрАТ «Карлсберг Україна» шляхом визначення та дотримання стратегії його діяльності а також експертної оцінки потенціалу його діяльності на основі наведених розрахунків.

ПУБЛІКАЦІЇ. За матеріалами дослідження ОПУБЛІКОВАНО 2 ДРУКОВАНІ ПРАЦІ, У ТОМУ ЧИСЛІ: 1 СТАТТЯ І 1 ТЕЗИ ЗА МАТЕРІАЛАМИ НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ.

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Об'єктивна необхідність та сутність аналізу фінансового стану підприємства

В умовах ринкового господарювання найважливішими факторами, що обумовлюють масштаби і темпи розвитку підприємства, є обсяг і структура результатів його діяльності. Без досягнення позитивних фінансових, виробничих та комерційних результатів діяльності та визначення перспектив забезпечення сталого фінансового стану підприємство не може досягти стабільного економічного розвитку.

Господарська діяльність підприємств відбувається завдяки організованому, якісному, своєчасному та ефективному управлінню, що являє собою сукупність взаємопов'язаних послідовно здійснюваних функцій. Підприємства, які працюють в умовах ринку, несуть повну відповідальність за своїми зобов'язаннями перед ланками фінансово-кредитної системи, постачальниками, власними працівниками, а також за результатами виробничо-фінансової діяльності. Здатність підприємства своєчасно погашати свої боргові зобов'язання характеризує його фінансовий стан [49].

Еволюція поняття «фінансовий стан» пов'язана з розвитком фінансового аналізу. Основоположником фінансового аналізу прийнято вважати француза Жака Саварі (1622-1690). У XIX ст. ідеї Саварі були поглиблені Д. Чербоні (1827-1917), який створив вчення про синтетичне додавання та аналітичне розкладання бухгалтерських рахунків. Наприкінці XIX початку XX ст. почало розвиватися балансоведення – один з напрямів обліку, яке за своєю суттю є аналізом фінансового стану підприємства. В основу даного напрямку був покладений економічний аналіз балансу, а також популяризація знань про баланс.

До основних західних представників зазначених течій можна віднести: П.

Герстнера, І. Шера, Р. Байгеля, Е. Ремера, Брозіуса, Т. Губера та ін. Розвиток балансоведення в колишньому СРСР припадає на 20-і роки ХХ ст. Так, у працях А. К. Рохачовського, А. П. Рудановського, Н. А. Блатова, І. П. Николаєва та ін. була остаточно сформована методика аналізу балансу. У 30-ті роки відбулася трансформація аналізу балансу на аналіз господарської діяльності, коли загальне управління бухгалтерським обліком, контроль і аналіз господарської діяльності були покладені на Народний комісаріат фінансів. Аналіз усе більше відокремлювався від бухгалтерського обліку, по суті перетворюючись в техніко-економічний аналіз.

На початку 40-х років з'являються перші наукові праці з аналізу господарської діяльності (Д. П. Андріанов, М. Ф. Дячків і ін.). На початку 70-х виходять перші книги з розробки методичних підходів у теорії аналізу господарської діяльності (М. І. Баканов, А. Д. Шеремет, І. І. Каракоз). Цими методичними підходами користувалися до перебудови. На початку 90-х років відбувається відродження фінансового аналізу. У його основу покладено аналіз і управління фінансовими ресурсами суб'єктів господарювання. Велику увагу вчені приділяють безпосередньо аналізу фінансового стану підприємства, який починає виокремлюватися в окремий елемент фінансового аналізу [23].

Саме поняття «фінансовий стан» по-різному розглядається в наукових працях і діючих нині в Україні нормативних джерелах.

Відповідно до законодавства України, Положенні про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, яке затверджене Наказом Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121, наведене визначення, що «фінансовий стан підприємства – сукупність показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства, реальні й потенційні фінансові можливості підприємства» [22], а у методичних рекомендаціях щодо аналізу фінансово-господарського стану підприємств або організацій Державної податкової адміністрації України (лист № 759/10/20-2117 від 27.01.1998 р.): «фінансове положення (стан) є комплексним поняттям і відображає рейтинг

підприємства на фінансовому ринку, його кредито- і податкоспроможність характеризується системою показників, які визначають на конкретну дату» [19].

В економічній науці серед науковців немає єдиного підходу щодо змісту поняття «фінансовий стан». Е. А. Маркар'ян, Г. П. Герасименко визначають фінансовий стан як сукупність показників, які відображають його спроможність погасити свої боргові зобов'язання. Савицька Г. В. стверджує, що фінансовий стан підприємства характеризується системою показників, які відображають стан капіталу в процес його кругообігу та здатність суб'єкта господарювання фінансувати свою діяльність на фіксований момент часу. А. М. Поддєрьогін під фінансовим станом підприємства розуміє комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.

Розглянемо більш узагальнене трактування категорії «фінансовий стан» різними авторами (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Тлумачення категорії «фінансовий стан підприємства» різними авторами

Автори	Тлумачення поняття
Маркар'ян Е. А., Герасименко Г. П. [20]	Фінансовий стан підприємства – це сукупність показників, які відображають його спроможність погасити свої боргові зобов'язання
Осмоловський В. В. [24]	Фінансовий стан – це комплексне поняття, яке характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормальної виробничої діяльності комерційних та інших суб'єктів господарювання, доцільністю й ефективністю їх розміщення і використання, фінансовими взаємовідносинами із суб'єктами господарювання, платоспроможністю та фінансовою стійкістю
Савицька Г. В.	Фінансовий стан підприємства характеризується системою показників, які відображають стан капіталу в процес його кругообігу та здатність суб'єкта господарювання фінансувати свою діяльність на фіксований момент часу.

Продовження таблиці 1.1

1	2
Поддєрьогін А. М. [32]	Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів
Дем'яненко М. Я [3]	Фінансовий стан – це комплексне поняття, що відображає якісну сторону його виробничої та фінансової діяльності та є результатом реалізації всіх елементів зовнішніх і внутрішніх фінансових відносин підприємства. Він характеризується системою показників, які відображають стан капіталу в процесі його кругообігу, здатність розраховуватися за своїми зобов'язаннями і забезпечувати ефективне фінансування своєї виробничої діяльності на певний момент часу
Загородній Л. Г., Вознюка Г. Л., Смовженко Т. С [6]	Фінансовий стан — це стан економічного суб'єкта, що характеризується наявністю в нього фінансових ресурсів, забезпеченістю коштами, необхідними для господарської діяльності, підтримання нормального режиму праці та життя, здійснення грошових розрахунків з іншими економічними суб'єктами

Таким чином, досліджуючи різні точки зору вчених до визначення сутності поняття «фінансовий стан», можна виділити кілька основних підходів (рис. 1.1).

Рис. 1.1 – Основні підходи до визначення фінансового стану

Отже, фінансовий стан – це одна з найважливіших характеристик діяльності кожного підприємства.

Метою оцінювання фінансового стану підприємства є пошук резервів підвищення рентабельності виробництва і зміцнення комерційного розрахунку

як основи стабільної роботи підприємства і використання ним зобов'язань перед бюджетом, банком та іншими установами.

Основними завданнями аналізу фінансового стану є:

- дослідження рентабельності та фінансової стійкості підприємства;
- дослідження ефективності використання майна (капіталу) підприємства, забезпечення підприємства власними оборотними коштами;
- об'єктивне оцінювання динаміки та стану ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості підприємства;
- оцінювання становища суб'єкта господарювання на фінансовому ринку та кількісне оцінювання його конкурентоспроможності;
- визначення ефективності використання фінансових ресурсів.

Фінансова діяльність підприємства має бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства.

Саме цим зумовлюється необхідність і практична значущість систематичної оцінки фінансового стану підприємства, якій належить суттєва роль у забезпеченні його стабільного фінансового стану.

1.2 Інформаційне забезпечення, підходи та методи аналізу фінансового стану суб'єктів господарювання

Жодна контрольна процедура не може бути виконана без інформаційного забезпечення. Інформація – це відомості про події, процеси, які відбуваються у господарській діяльності людей, природі, суспільстві. Ця інформація є об'єктом збереження, передачі і перетворення для використання в будь-якій сфері людської діяльності.

Завданням інформаційного забезпечення є інформування учасників фінансово-господарського контролю про стан досліджуваних об'єктів, їх

функціонування і відповідність нормативно-правовим актам та законодавству в господарському механізмі підприємств. Крім того, інформаційне забезпечення є засобом комунікації працівників контрольних органів.

Інформаційне забезпечення господарського механізму з кожним роком ускладнюється відповідно до зростання обсягів виробництва та прискорення науково-технічного прогресу.

Інформація, що відображає фінансовий стан, результати діяльності і грошові потоки підприємства приведена у фінансових звітах.

Інформацію, яку містить фінансова звітність, необхідна для обґрунтування рішень щодо придбання, продажу та володіння цінними паперами, участі в капіталі підприємства, оцінка якості управління, кредитоспроможності, забезпеченні зобов'язань, визначення сум дивідендів, що підлягають розподілу, інших рішень.

Згідно з П(С)БО 1 метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства [34].

Основні вимоги до фінансової звітності наведено (рис. 1.2).

Постійні зміни в українському законодавстві щодо впровадження нових та уточнення змісту вже існуючих положень (стандартів) бухгалтерського обліку створюють труднощі для внутрішніх та зовнішніх користувачів облікової інформації. Особливою проблемою стає порушення такої якісної вимоги до звітності, як зіставність через вибір облікової політики, що ускладнює процес порівняльного аналізу фінансового стану підприємств.

При дослідженні впливу методів облікової політики, облікових оцінок на фінансовий результат доведено, що облікова політика сформована адміністрацією підприємства, відкриває можливості для обрання методологічних прийомів, що може радикально змінити фінансовий стан підприємства.

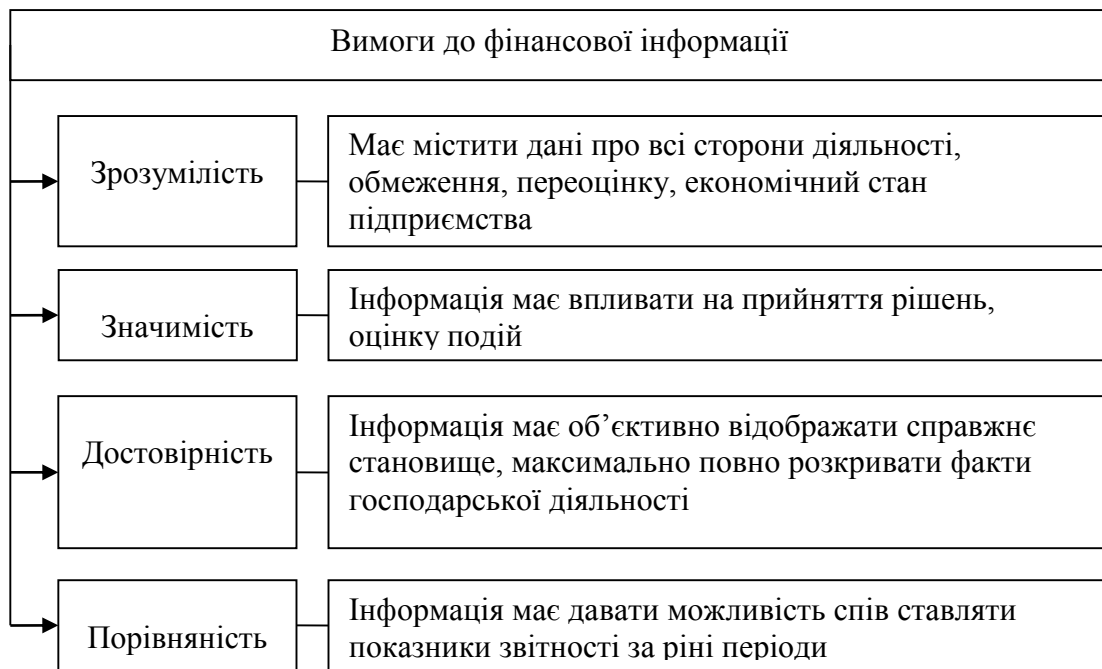

Рис. 1.2 – Вимоги до фінансової звітності [53]

Вибір методу амортизації, методу оцінки вибуття запасів, нарахування резерву сумнівних боргів змінює фінансовий стан, що відображений в балансі чи у звіті про фінансові результати. Важливе місце займає вирішення проблем доцільності регулювання облікової політики як на рівні держави, так і на рівні фахових організацій, з врахуванням світового досвіду. Проблема, пов'язана з регулюванням облікової політики і достовірним відображенням інформації про фінансово-майновий стан, охоплює організаційні і методологічні аспекти.

Після проведення аналізу користувачі фінансової звітності підприємств України не мають повного обсягу інформації щодо фінансово-майнового становища, оскільки облікова політика формується на рівні підприємства, а застосування різних методів облікової політики призводить до отримання різних результатів. На основі проведеного дослідження змісту звіту про фінансові результати як основного джерела інформації про результати діяльності суб'єктів підприємницької діяльності можна зазначити, що форма звітності, запроваджена в Україні, не може надати користувачам повного обсягу інформації без здійснення певного коригування показників.

Крім того, істотною проблемою використання більшості методик є

відсутність нормативних значень фінансових показників, що враховують галузеві особливості функціонування підприємств, статичність фінансового аналізу, непридатність деяких західних методик до вітчизняних умов господарювання, низький рівень інформативності фінансової звітності

Для об'єктивної та якісної оцінки фінансового стану інформація, що зазначається у фінансовій звітності, має відповідати певним принципам (рис. 1.3).

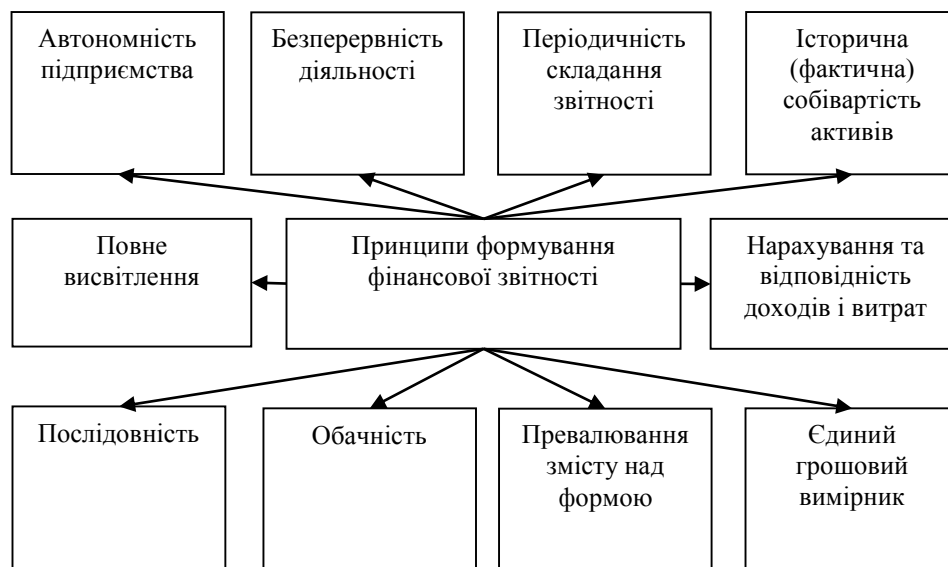

Рис. 1.3 – Принципи формування фінансової звітності

Автономність підприємства означає, що воно розглядається як юридична особа, відокремлена від власників. Тому особисте майно і зобов'язання власників не повинні відображатись у фінансовій звітності. Наприклад, такі операції, як оплата акцій, виплата дивідендів власникам, відображаються у фінансовій звітності, водночас, юридичні стягнення на особисте майно власника або отримання ним доходу з інших джерел не відображаються у звітах підприємства.

Принцип безперервності діяльності передбачає оцінку активів, зобов'язань підприємства в динаміці, виходячи з того, що воно буде функціонувати у майбутньому. Але в умовах ринкової економіки обставини можуть скластися так, що підприємство припиняє свою діяльність внаслідок банкрутства або з

інших причин. У цьому випадку фінансова звітність формується за іншими принципами. Наприклад, всі активи незалежно від поділу на необоротні та оборотні оцінюються за ринковою вартістю з метою задоволення вимоги кредиторів та власників. Тому і зобов'язання теж стають короткотерміновими.

Принцип періодичності передбачає складання звітності за встановленими періодами, а саме: квартальна звітність, наростаючим підсумком, річна, а для новостворених підприємств – до 15 місяців, для підприємств, що ліквідуються – до дати ліквідації.

Принцип історичної собівартості означає, що активи підприємства оцінюються, як правило, виходячи з витрат на їх придбання або виробництво. Так, підприємство придбало обладнання вартістю 40 тис. грн., мито і митні збори склали 4 тис. грн., транспортні витрати, монтаж і установка – 3 тис. грн. у балансі вартість активу становитиме $40+4+3=47$ тис. грн.

Нарахування та відповідність доходів і витрат означає, що доходи і витрати відображаються в обліку і звітності в момент їх виникнення незалежно від часу надходження і сплати грошей. Таким чином, для визначення фінансового результату доходи і відповідні витрати зіставляються у конкретному періоді.

Згідно з принципом повного висвітлення фінансова звітність має містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки операцій та подій, яка може вплинути на рішення, що приймаються на її основі.

Крім того, в діяльності підприємства можуть відбуватися події після дати складання балансу, які впливатимуть на значення тих чи інших статей звітності. Тому згідно П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» передбачається коригування інформації і додаткове її розкриття у примітках.

Принцип послідовності передбачає постійне застосування підприємством обраної облікової політики. Зміна її має розкриватися у фінансовій звітності. Реалізація цього принципу забезпечує коректні співставлення показників за різні періоди. Тому підприємство зобов'язане висвітлювати свою облікову політику шляхом опису принципів оцінки статей звітності та методів обліку окремих статей. Воно також має право змінювати свою облікову політику, керуючись

інтересами свого розвитку. Це питання регулюється П(С)БО 6.

Принцип обачності означає, що методи оцінювання, які застосовуються в бухгалтерському обліку, мають запобігати зниженню оцінки зобов'язань і завищенню доходів підприємства. З цією метою передбачається переоцінювати запаси і відображати в балансі за нижчою з оцінок – історичною собівартістю або чистою вартістю реалізації.

Згідно з принципом превалювання змісту над формою операції мають обліковуватись відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми.

Принцип єдиного грошового вимірника передбачає вимірювання та узагальнення всіх операцій підприємства у його фінансовій звітності єдиних грошових одиницях.

Бухгалтерська фінансова звітність, тобто система показників, які відображають майновий і фінансовий стан підприємства на конкретну дату, складають інформаційну базу аналізу фінансового стану суб'єктів господарської діяльності. Склад, зміст, вимоги та інші засадні основи бухгалтерської звітності регламентовано положенням (стандартом) бухгалтерського обліку П(С)БО № 19 «Об'єднання підприємств», яке затверджене наказом Міністерства фінансів України від 7 липня 1999 р. № 163.

Інформаційною базою для оцінювання фінансового стану підприємства є дані (табл. 1.2):

- балансу (форма № 1);
- звіту про фінансові результати (форма № 2);
- звіту про рух грошових коштів (форма № 3);
- звіту про власний капітал (форма № 4);
- дані статистичної звітності та оперативні дані.

Таблиця 1.2 – Призначення основних компонентів фінансової звітності

Звітність	Використання інформації
Баланс	Оцінка структури ресурсів підприємства, їх ліквідності, платоспроможності підприємства, прогнозування

	майбутніх потреб у позиках, оцінка та прогнозування змін в економічних ресурсах
Звіт про фінансові результати	Оцінка та прогноз прибутковості діяльності підприємства, структури доходів та витрат
Звіт про власний капітал	Оцінка та прогноз змін у власному капіталі
Звіт про рух грошових коштів	Оцінка та прогноз надходжень і використання коштів від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства
Примітки	Оцінка та прогноз облікової політики ризиків та непевності, які впливають на підприємство, його ресурси та зобов'язання, діяльність підрозділів підприємства

Ця звітність орієнтована на ринкові відносини, на тих користувачів, які не можуть вимагати у службовому порядку звітів, складених з урахуванням їхніх конкретних інформаційних потреб.

Інформацію, яка використовується для аналізу фінансового стану підприємства, за доступністю можна поділити на:

- відкриту – інформація, яка міститься в бухгалтерській звітності та статистичній звітності, виходить за межі підприємства, а отже, є відкритою;
- закриту – планові та прогнозні показники підприємства, норми, нормативи, ліміти і тарифи, система їх оцінювання та регулювання фінансової діяльності.

Особливість звітності, яку розроблено згідно з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, полягає в тому, що нею можуть широко користуватися інвестори та інші особи, які беруть участь у підприємницькій діяльності – кредитори, постачальники, конкуренти, працівники підприємства.

Кожний користувач фінансової звітності, як правило, вивчає ту інформацію, яка йому необхідна в процесі підприємницької діяльності. Так, власникам підприємств необхідно знати, збільшується чи зменшується питома вага власного капіталу, оцінити ефективність використання ресурсів підприємства; кредиторам і постачальникам – необхідність і можливість продовження кредиту, умови кредитування, гарантії повернення кредиту тощо [9].

Таблиця 1.3 – Інформаційні потреби основних користувачів фінансових звітів

Користувачі звітності	Інформаційні потреби
Інвестори, власники	Придбання, продаж та володіння цінними паперами. Участь у капіталі підприємства. Оцінка якості управління. Визначення суми дивідендів, що підлягають розподілу
Керівництво підприємства	Регулювання діяльності підприємства
Банки, постачальники та інші кредитори	Забезпечення зобов'язань підприємства. Оцінка здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання
Замовники	Оцінка здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання
Працівники підприємства	Оцінка здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання. Забезпечення зобов'язань підприємства перед працівниками
Органи державного управління	Формування макроекономічних показників

З погляду фінансового аналізу є три основні вимоги до бухгалтерської звітності. Вона повинна давати:

- оцінку динаміки та перспектив одержання прибутку підприємства;
- оцінку наявних у підприємства фінансових ресурсів;
- можливість прийняття обґрунтованих управлінських рішень у сфері фінансів для здійснення інвестиційної політики. [26].

Фінансовий стан підприємства треба систематично й усебічно оцінювати з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу. Це уможливить критичну оцінку фінансових результатів діяльності підприємства як у статистиці за певний період, так і в динаміці – за ряд періодів, дасть змогу визначити «больові точки» у фінансовій діяльності та способи ефективнішого використання фінансових ресурсів, їх раціонального розміщення.

Неефективність використання фінансових ресурсів призводить до низької платоспроможності підприємства і, як наслідок, до можливих перебоїв у постачанні, виробництві та реалізації продукції; до невиконання плану прибутку, зниження рентабельності підприємства, до загрози економічних санкцій.

Аналіз фінансового стану і фінансових результатів здійснюється за допомогою різних методів (рис. 1.4).

Загальновідомо, що метод – спосіб чи засіб досягнення будь-якої мети, вирішення конкретного завдання. В процесі виконання даної роботи був здійснений спеціальний підбір сукупності методів. такий підбір називається методикою. При цьому, свідоме застосування науково обгрунтованих методів є істотною умовою отримання нових знань.

Будь-які методи базуються на загальних принципах наукового мислення. Серед основних загальнонаукових методів виділяють такі:

Індукція – умозаключення від фактів до деякої гіпотези,

Дедукція – висновок за правилами логіки, ланцюжок умозаключень, ланки якого зв'язані логічною послідовністю,

Аналіз – розчленування об'єкту явища на елементи,

Синтез – поєднання різних елементів об'єкту, явища в єдине ціле.

Аналогія – відповідність, подібність об'єктів, явищ в яких-небудь властивостях, умозаключення про менш знаний об'єкт, явище по більш знайомому, якщо вони входять в однорідну групу.

Спостереження – цілеспрямоване вивчення, сприйняття, зумовлене поставленою задачею, систематичний збір даних по об'єкту, явищу.

Порівняння – співвідношення між двома об'єктами, явищами, яке дозволяє виявити загальне і особливе.

В кваліфікаційній роботі застосовані такі методи:

Літературний метод – в процесі роботи відібрано і проаналізовано літературні джерела, які стосуються даного об'єкту вивчення.

Описовий метод – це один із найдавніших при вивченні об'єктів і процесів у будь-яких галузях знань [15].

Рис. 1.4 – Класифікація методів економічного аналізу

Останні роки набули поширення методики, що надають можливість інтерпретації результатів оцінки фінансового стану на основі одного узагальнюючого показника. Але їх різноманіття, відсутність певної систематизації, чіткого алгоритму здійснення розрахунків та умов застосування ускладнюють їх використання у практичній діяльності підприємств.

Крім того, істотною проблемою використання більшості методик є відсутність нормативних значень фінансових показників, що враховують галузеві особливості функціонування підприємств, статичність фінансового аналізу, непридатність деяких західних методик до вітчизняних умов господарювання, низький рівень інформативності фінансової звітності.

1.3 Методика аналізу і оцінки фінансового стану підприємства

Своєчасне отримання інформації для проведення аналізу і діагностики фінансового стану на підприємстві забезпечує система моніторингу фінансових результатів.

На думку В. Г. Золотогорова, «моніторинг – організація постійного спостереження за будь-яким процесом з метою виявлення його відповідності бажаному результату або початковим передбаченням» [14].

З врахуванням сутності моніторингу фінансового стану підприємства формуються його цілі та завдання. На нашу думку, головною метою моніторингу є характеристика через одержувані значення показників фінансового стану основних позитивних і негативних тенденцій у діяльності підприємства. Потреби будь-якого підприємства в моніторингу індивідуальні, але разом з тим існує ряд основних, загальних завдань моніторингу, характерних для більшості з них. Серед них необхідно виділити наступні завдання моніторингу діяльності підприємства:

- відстеження з заданою періодичністю обраної групи показників фінансового стану підприємства;
- виявлення основних позитивних і негативних тенденцій фінансового стану в цілому і за окремими показниками;
- підготовка інформації про виявлені «вузькі місця» в сфері управління фінансовими результатами підприємства і своєчасне ознайомлення керівників;
- оцінка повноти і ефективності реалізації рішень з питань управління фінансово-господарської діяльності підприємства.

Аналіз фінансового стану передбачає проведення аналізу діяльності підприємства за певними напрямками. Ці напрями відрізняються у вітчизняній практиці та зарубіжному досвіді (рис. 1.5). У практиці вітчизняних вчених досить широко застосовуються горизонтальний, вертикальний, факторний, порівняльний та коефіцієнтний аналіз. При цьому аналіз проводиться як за абсолютними, так і за відносними показниками [1].

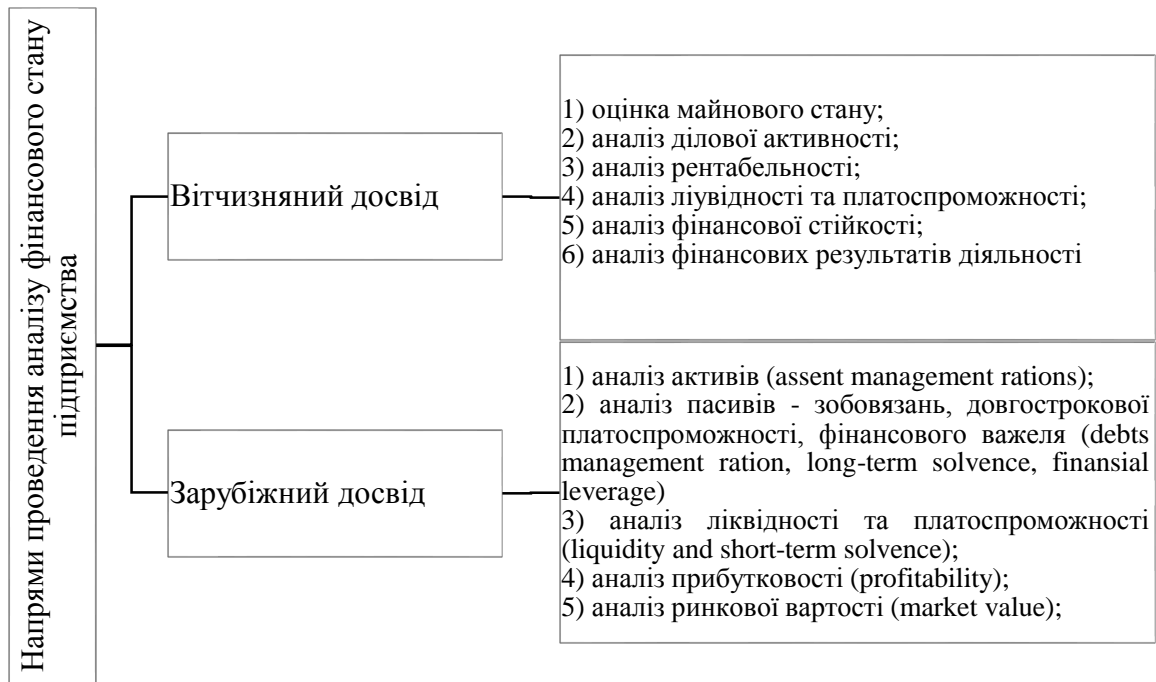

Рис. 1.5 – Напрями проведення аналізу фінансового стану підприємства

Існує досить велика кількість показників, які характеризують фінансовий стан підприємства. Виділяють такі групи показників:

- оцінювання майнового стану підприємства;
- ліквідності та платоспроможності;
- фінансової стійкості та стабільності підприємства;
- рентабельності підприємства;
- ділової активності;
- акціонерного капіталу.

Однак систематичний аналіз фінансового стану підприємства не завжди має здійснюватись за всіма показниками. Необхідна кількість та види показників обираються залежно від конкретної мети аналізу.

До показників оцінки майнового стану належать:

Сума господарських засобів, що знаходяться в розпорядженні підприємства. Цей показник дає узагальнену вартісну оцінку активів, що перебувають на балансі підприємства. Це облікова оцінка, що не збігається із сумарною ринковою оцінкою активів підприємства. Зростання цього показника

свідчить про нарощування майнового потенціалу підприємства.

Частка активної частини основних засобів. Відповідно до нормативних документів під цим розуміють машини, устаткування, транспортні засоби. Зростання цього показника в динаміці, зазвичай, розцінюється як сприятлива тенденція.

Коефіцієнт зносу. Показник характеризує частку вартості основних засобів, що залишилася до списання на витрати в наступних періодах. Доповненням цього показника до 100 % (чи одиниці) є коефіцієнт придатності.

Коефіцієнт відновлення показує, яку частину від наявних на кінець звітного періоду основних засобів складають нові основні засоби.

Коефіцієнт вибуття показує, яка частина основних засобів, з якими підприємство почало діяльність у звітному періоді, вибула через старіння і з інших причин [25].

Для оцінки платоспроможності на підприємстві складається платіжний баланс на певну дату, в якому порівнюють наявні кошти для покриття заборгованості (грошові кошти та їх еквіваленти, розрахунки з дебіторами) з негайними платежами (заборгованість за позиками, заборгованість кредиторів, векселі видані).

Рішення про визнання структури балансу незадовільною, а підприємства – неплатоспроможним, приймається з урахуванням наявності реальної можливості підприємства відновити платоспроможність або реальної можливості втратити її протягом певного періоду часу. Тому в систему критеріїв оцінки структури балансу включений коефіцієнт відновлення (втрати) платоспроможності, що характеризує наявність у підприємства можливості відновити (або втратити) через певний період часу свою платоспроможність.

Коефіцієнти відновлення та втрати платоспроможності характеризуються відношенням розрахункового значення коефіцієнта поточної ліквідності до його встановленого нормативного значення, що дорівнює 2 [2].

Ліквідність характеризує здатність підприємства швидко перетворити активи на гроші. Оцінюючи ліквідність підприємства, аналізують достатність

поточних (оборотних) активів для погашення поточних зобов'язань – короткострокової кредиторської заборгованості.

Ліквідність підприємства в короткостроковому періоді визначається його можливостями покрити свої короткострокові зобов'язання. Під короткостроковим періодом умовно розуміють строк до одного року, хоча іноді він також ототожнюється з операційним циклом.

Існує декілька ступенів ліквідності. Недостатня ліквідність, як правило, означає, що підприємство не може скористатися вигідними комерційними можливостями, що виникають. На цьому рівні недостатня ліквідність означає, що немає свободи вибору, і це обмежує свободу дій керівництва [11].

При оцінці ліквідності розраховують три основні коефіцієнти:

- коефіцієнт покриття – визначається співвідношенням усіх поточних активів до короткострокових зобов'язань, характеризує достатність оборотних засобів для покриття своїх боргів. Він дає загальну оцінку ліквідності активів, показуючи, яка сума поточних активів підприємства припадає на одну гривню поточних зобов'язань;

- коефіцієнт швидкої ліквідності – показує, яка частина поточних зобов'язань може бути погашена не тільки за рахунок грошових коштів, але і за рахунок очікуваних фінансових надходжень;

- коефіцієнт абсолютної ліквідності – характеризує негайну готовність підприємства ліквідувати короткострокову заборгованість і визначається як відношення суми грошових коштів підприємства та короткотермінових фінансових вкладень до суми короткотермінових зобов'язань.

Фінансова стійкість – це стан майна підприємства, що гарантує йому платоспроможність. Фінансова стійкість підприємства передбачає, що ресурси, вкладені в підприємницьку діяльність, повинні окупитись за рахунок грошових надходжень від господарювання, а отриманий прибуток забезпечувати самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування активів.

Розглянемо наступні коефіцієнти, які можна використати для аналізу

довгострокової платоспроможності підприємства:

- коефіцієнт концентрації власного капіталу. Чим вище значення коефіцієнта концентрації власного капіталу, тим більш фінансово стійке, стабільне і незалежне від кредиторів підприємство. Якщо його значення дорівнює 1 (або 100 %), це означає, що власники повністю фінансують своє підприємство;

- коефіцієнт концентрації позикового капіталу. Чим нижчий показник концентрації позикового капіталу, тим менша заборгованість підприємства, тим стійкіше його положення. Зростання цього показника в динаміці означає збільшення частки позикових коштів у фінансуванні підприємства.

- співвідношення позикового і власного капіталу. Показник дає найбільш загальну оцінку фінансової стійкості підприємства, його значення, що дорівнює, наприклад, 0,3 означає, що на кожну 1 грн. власних коштів, вкладених в активи підприємства, припадає 30 коп. позикових коштів. Зростання показника в динаміці свідчить про посилення залежності підприємства від інвесторів і кредиторів, тобто про деяке зниження фінансової стійкості, і навпаки;

- коефіцієнт забезпеченості за кредитами (коефіцієнт покриття відсотка). Коефіцієнт показує ступінь захищеності кредиторів від несплати відсоткових платежів. Зменшення значення коефіцієнта порівняно з аналогічним коефіцієнтом попереднього періоду свідчить про збільшення витрат підприємства на виплату відсотків за кредит [33].

Ділова активність підприємства у фінансовому аспекті проявляється, насамперед, у швидкості обороту його коштів. Аналіз ділової активності полягає в дослідженні рівнів і динаміки різноманітних коефіцієнтів оборотності, основними з яких є:

- коефіцієнт оборотності активів – відображає швидкість обороту сукупного капіталу підприємства, тобто показує, скільки разів за аналізований період відбувається повний цикл виробництва й обіг, що приносить відповідний ефект у вигляді прибутку, або скільки грошових одиниць реалізованої продукції принесла кожна одиниця активів;

– коефіцієнт оборотності оборотних засобів характеризує відношення виручки (валового доходу) від реалізації продукції, без урахування податку на додану вартість та акцизного збору до суми оборотних засобів підприємства. Зменшення цього коефіцієнта свідчить про уповільнення обороту оборотних засобів;

– коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості показує, скільки разів за рік обернулися кошти, вкладені в розрахунки;

– коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості показує розширення або зниження комерційного кредиту, наданого підприємству. Зростання коефіцієнта означає збільшення швидкості оплати заборгованості підприємства, зниження – ріст покупок у кредит;

– коефіцієнт оборотності матеріальних запасів відображає число оборотів товарно-матеріальних запасів підприємства за аналізований період. Зниження даного показника свідчить про відносне збільшення виробничих запасів і незавершеного виробництва або про зниження попиту на готову продукцію. У цілому, чим вище показник оборотності матеріальних запасів, тим менше коштів зав'язано в цій найменш ліквідній статті оборотних активів, тим більш ліквідну структуру мають оборотні активи й тим стійкіше фінансове становище підприємства;

– коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача) розраховується як відношення чистої виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) до середньорічної вартості основних засобів. Він показує ефективність використання основних засобів підприємства;

– коефіцієнт оборотності власного капіталу розраховується як відношення чистої виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) до середньорічної величини власного капіталу підприємства і характеризує ефективність використання власного капіталу підприємства;

Важливість показників оборотності пояснюється тим, що характеристики обороту багато в чому визначають рівень прибутковості підприємства [1].

Фінансовим результатом господарської діяльності будь-якого

підприємства є його прибутковість, яка, як відомо, характеризується абсолютними і відносними показниками.

Абсолютний показник прибутковості – це сума прибутку. Відносний показник – це рівень рентабельності.

У збільшенні прибутку і високій рентабельності зацікавлені і підприємства, і держава, оскільки, з одного боку, це є прямим джерелом виробничого і соціального розвитку підприємства, а з іншого боку – вони забезпечують постійні або зростаючі надходження до державного бюджету.

Показники рентабельності можна об'єднати у декілька груп:

- показники, що характеризують рентабельність капіталу та його складових;
- показники, що характеризують рентабельність активів та їх складових;
- показники, що характеризують рентабельність витрат та інвестицій;
- показники, що характеризують рентабельність реалізації (рис. 1.6).

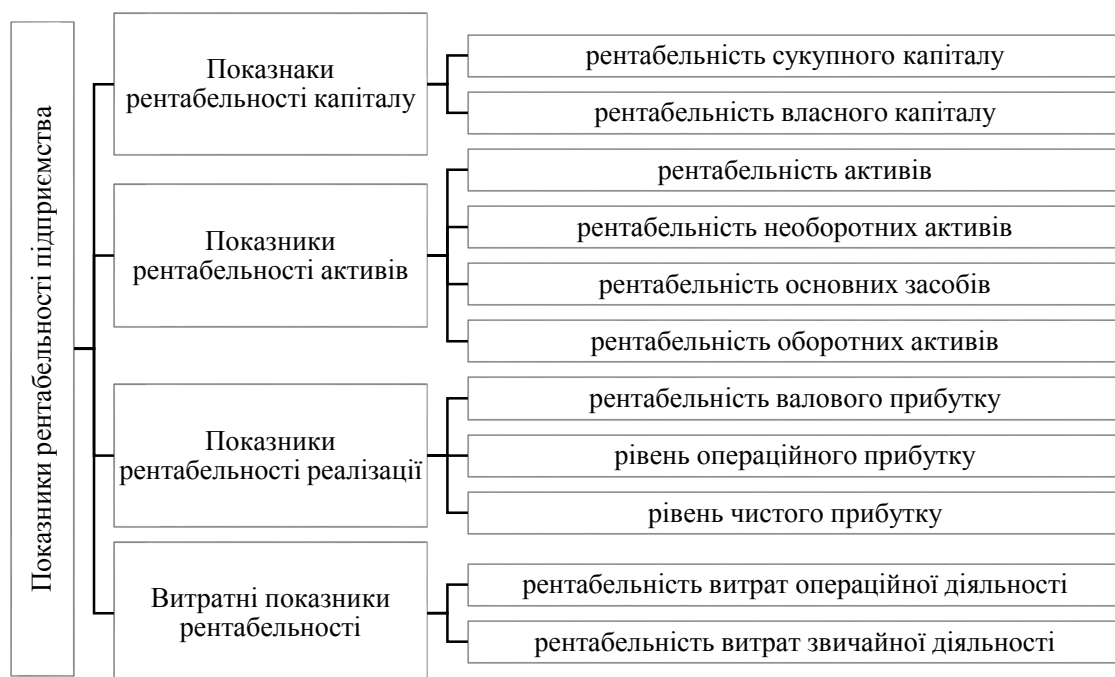

Рис. 1.6 – Види показників рентабельності підприємства

Зазначені вище показники можуть розраховуватися з використанням:

валового прибутку; прибутку від операційної діяльності; прибутку до оподаткування; чистого прибутку.

Ефективність використання капіталу, задіяного в господарській діяльності підприємства, оцінюють за допомогою таких основних показників: рентабельності сукупного капіталу; рентабельності власного капіталу.

Формування сукупності показників аналізу рентабельності залежить від завдань, які ставить перед собою аналітик: оцінити ефективність продажу; здійснити оцінювання ефективності використання власного капіталу; доцільність зростання обсягів капіталу; доцільність нарощування величини оборотних активів та ін. Наведений вище перелік показників рентабельності може бути доповнений аналітиком під час проведення ним поглибленого аналізу прибутковості.

У роботі я узагальнила показники оцінки фінансового стану підприємства та їх нормативні значення (табл. 1.4).

Таблиця 1.4 – Показники оцінки фінансового стану підприємств

	Показники	Нормативне значення
1	2	3
I	Аналіз ліквідності підприємства	
1	Коефіцієнт покриття	>1,0
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6-0,8
3	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2 < 0,35 збільшення
4	Чистий обіговий капітал	> 0 збільшення
II	Аналіз платоспроможності (фінансова рівновага) підприємства	
1	Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	>0,5
2	Коефіцієнт фінансування	<1 зниження
3	Коефіцієнт забезпеченості власними обіговими коштами	>0,1
4	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	> 0 збільшення
5	Поточна платоспроможність, тис. грн.	> 0 збільшення
III	Аналіз ділової активності підприємства	
1	Коефіцієнт обігу активів	Збільшення
2	Коефіцієнт обігу кредиторської заборгованості	Збільшення
3	Коефіцієнт обігу дебіторської заборгованості	Збільшення
4	Строк погашення дебіторської заборгованості, днів	Зменшення
5	Строк погашення кредиторської заборгованості, днів	Зменшення

1	2	3
6	Коефіцієнт обігу матеріальних запасів	Збільшення
7	Коефіцієнт обігу основних фондів (фондовіддача)	Збільшення
oo	Коефіцієнт обігу власного капіталу	Збільшення
IV	Аналіз рентабельності підприємства	
1	Коефіцієнт рентабельності активів	> 0 збільшення
2	Коефіцієнт рентабельності діяльності	> 0 збільшення
	Коефіцієнт рентабельності продукції	> 0 збільшення

Ознаками хорошого балансу з погляду підвищення ефективності можна назвати такі відомі показники:

- коефіцієнт поточної ліквідності 2,0;
- забезпеченість підприємства власним оборотним капіталом і 0,1;
- має місце зростання власного капіталу;
- немає різких змін в окремих статтях балансу;
- дебіторська заборгованість відповідає розмірам кредиторської заборгованості;
- у балансі відсутні «хворі» статті (збитки, прострочена заборгованість банкам і бюджету);
- у підприємства запаси і витрати не перевищують величину мінімальних джерел їх формування.

Для комплексного аналізу фінансового стану підприємства необхідно оцінити тенденції найбільш загальних показників, які з різних сторін характеризують фінансовий стан підприємства.

Для більш детального вивчення зовнішнього й внутрішнього середовища підприємства, його загроз і можливостей необхідно зробити SWOT-аналіз. Результатом раціонального SWOT-аналізу, спрямованого на формування узагальненого інформаційного потенціалу, повинні з'явитися ефективні рішення, що стосуються відповідної реакції (впливу) суб'єкта (слабкої, середньої й сильної) відповідно до сигналу (слабкому, середньому або сильному) зовнішнього середовища [10].

Відмінна риса розглянутого підходу до проведення SWOT-аналізу на

підприємстві полягає в наступному:

– його побудова базується на методології системно-цільового підходу, де основна увага акцентується на вимірі параметрів зовнішнього й внутрішнього середовища в просторі, у часі й з урахуванням інформаційного потенціалу;

– проведення структуризації факторів зовнішнього й внутрішнього середовища, що є універсальними для будь-якого підприємства;

– здійснення синтезу факторів зовнішнього й внутрішнього середовища, що далі, в перспективі, відобразиться у системі рішень [10].

Показниками та факторами доброго фінансового стану підприємства можуть бути: стійка платоспроможність, ефективне використання капіталу, своєчасна організація розрахунків, наявність стабільних фінансових ресурсів.

Показники та фактори незадовільного фінансового стану: неефективне розміщення коштів, брак власних оборотних коштів, наявність стійкої заборгованості за платежами, негативні тенденції у виробництві.

Завершальним етапом розрахунку основних показників комплексної оцінки фінансового стану є розрахунок моделей банкрутства підприємства.

Найпоширеніші моделі оцінки фінансового стану підприємства і схильності його до банкрутства є такі моделі:

- двофакторна модель оцінки ймовірності банкрутства;
- визначення ймовірності банкрутства на основі моделі Альтмана;
- визначення ймовірності банкрутства на основі моделі Спрінгейта;
- прогнозована модель Таффлера;
- визначення ймовірності банкрутства на основі моделі Терещенка;
- визначення ймовірності банкрутства на основі моделі Ліса.

Проте слід зауважити, що у вітчизняній практиці зазначені моделі застосовуються не часто, адже не враховують галузевих особливостей розвитку підприємств та притаманних їм форм організації бізнесу. У вітчизняних умовах дані такого прогнозування є вельми суб'єктивними і не дають підстав для практичних висновків. Мають бути розроблені вітчизняні моделі прогнозування з урахуванням галузевих особливостей [33].

Висновки до розділу 1

1. За умов переходу економіки України до ринкових відносин, суттєвого розширення прав підприємств у галузі фінансово-економічної діяльності значно зростає роль своєчасного та якісного аналізу фінансового стану підприємств, оцінки їхньої ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості та пошуку шляхів підвищення і зміцнення фінансової стабільності.

2. Особливого значення набуває своєчасна та об'єктивна оцінка фінансового стану підприємств за виникнення різноманітних форм власності, оскільки жодний власник не повинен нехтувати потенційними можливостями збільшення прибутку (доходу) фірми, які можна виявити тільки на підставі своєчасного й об'єктивного аналізу фінансового стану підприємств.

3. У ході проведеного дослідження ми з'ясували, що фінансовий стан – це один з найважливіших показників виробничо-фінансової діяльності підприємств та розглянули які методи використовуються для його оцінки.

4. Якісна оцінка та аналіз комплексу показників фінансового стану дозволить детально й усебічно охарактеризувати господарське становище підприємства. Це допоможе зменшити критичну оцінку фінансових результатів діяльності підприємства як у статичі за певний період, так і в динаміці, дасть змогу визначити «больові точки» у фінансовій діяльності та способи ефективнішого використання фінансових ресурсів, їх раціонального розміщення.

2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПРАТ «КАРЛСБЕРГ УКРАЇНА»

2.1 Організаційно-економічна характеристика ПрАТ «Карлсберг Україна»

Нові умови господарювання промислових підприємств загострили конкуренцію як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку. Особливої гостроти проблема підвищення конкурентоспроможності набуває для підприємств харчової промисловості. Підвищення конкурентоспроможності підприємства – це процес здійснення систематизованих дій, метою яких є досягнення необхідного рівня конкурентних переваг для сталого функціонування підприємства за будь-яких економічних, політичних, соціальних та інших змін у його зовнішньому середовищі.

Всі галузі харчової промисловості вимагають оновлення матеріально-технічної бази, модернізації виробництва шляхом впровадження інноваційних технологій, збільшення обсягів виробництва конкурентоспроможної продукції, залучення іноземних інвесторів, налагодження роботи на внутрішньому ринку і освоєння нових зовнішніх ринків збуту вітчизняної продукції. Все це можливо лише завдяки сталому розвитку підприємств та галузі в цілому.

Однією зі складових переробної промисловості є пивоварна індустрія. Дана індустрія є досить прибутковою й привабливою як для вітчизняних виробників, так і для іноземних, які продовжують скуповувати українські пивоварні заводи.

Аналіз конкурентного стану галузі свідчить, що ринок пива є висококонсолідованим. Структура ринку олігополістична з низьким вмістом невеликих виробників. Основна конкурентна боротьба ведеться між такими компаніями: АВ InBev (ТМ «Чернігівське», «Bud», «Янтар», «Рогань», «Stella Artois», «Staropramen», «Becks» та ін.); Carlsberg Ukraine (ТМ «Львівське», «Славутич», «Арсенал», «Tuborg», «Holsten», «Жигулівське», «Carlsberg» та ін.); «Оболонь» (ТМ «Оболонь», «Hike», «Carling», «Zibert», «Zlata Praha»,

«Охтирське» і т.д.); Альянс Efes і SABMiller (ТМ «Сармат» і «Velkoropovický Kozel»); Альянс ППБ і Oasis CIS (ТМ «Перша приватна броварня», «Галицька корона», «Жигулі Барне», «Закарпатське», Stare Misto та ін) (рис.2.1).

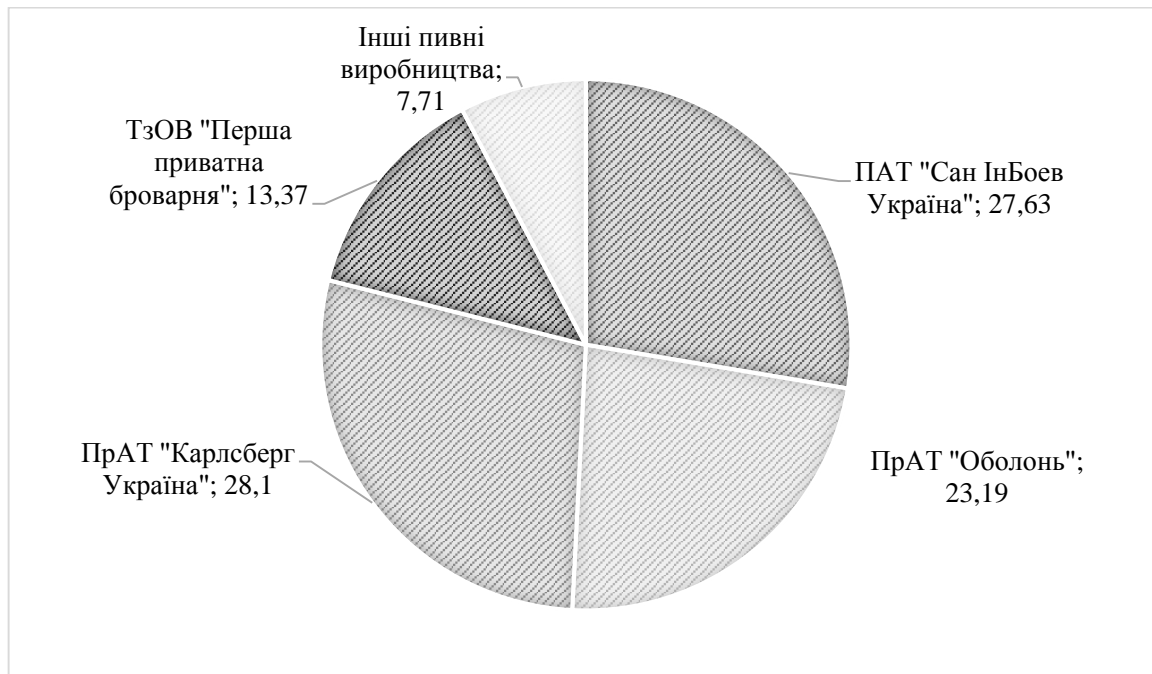

Рис. 2.1 – Структура українського ринку пивоваріння за 2017 р., % [58]

Детальніше розглянемо фінансовий стан найбільш масштабного виробництва у пивоварній галузі ПрАТ «Карлсберг Україна».

Історія компанії в Україні почалася в 1996 р., коли Група ВВН, власниками якої були фінська компанія Hartwall та промислова група Orkla, об'єднала свої зусилля з Відкритим акціонерним товариством «Пиво-безалкогольний комбінат «Славутич» в м. Запоріжжя. Масштабні інвестиції дозволили ВВН Україна збільшити проектну потужність Запорізького заводу більш ніж у два рази і, найголовніше, – вже в травні 1998 р. запропонувати любителям бурштинового напою пиво, що за своїми якісними характеристиками не поступалося продукції лідерів світового пивоваріння.

У березні 2004 р. компанія Carlsberg викупила 40% акцій у Orkla, а у 2008 р. стає єдиним власником [27].

Carlsberg Ukraine є частиною Carlsberg Group, однієї з провідних

пивоварних груп у світі з великим портфелем брендів пива та інших напоїв. Розвиток Корпорації «Карлсберг Груп» є важливим аспектом та значно впливає на діяльність ПрАТ «Карлсберг Україна». Корпорація «Карлсберг Груп» представлена в трьох основних частинах світу: Західна Європа, Східна Європа та Азія (рис. 2.2).

Рис. 2.2 – Дочірні компанії «Карлсберг Груп» і Західній, Східній Європі та Азії [59]

До складу Carlsberg Ukraine входять заводи в м. Запоріжжя, м. Київ та м. Львів. У компанії працює понад 1500 чоловік.

Carlsberg Ukraine входить до списку великих платників податків країни і є найбільшим датським інвестором в Україні. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу за 2018 р. становить 1464 особи, що, відповідно, впливає на фонд оплати праці, який склав 492149,1 тис. грн. за 2018

р. (у 2017 р. фонд оплати праці склав 418396,5 тис. грн.) [43,44].

Основною причиною збільшення фонду заробітної плати є політика керівництва підприємства щодо його регулювання в залежності від загальних соціально-економічних умов в країні.

Для ведення бухгалтерського обліку створена бухгалтерська служба, що складається з бухгалтерій структурних підрозділів та централізованої бухгалтерії на чолі з головним бухгалтером. Бухгалтерський облік ведеться у натуральних вимірах та в узагальненому грошовому виразі шляхом безперервного, документального і взаємопов'язаного їх відображення на рахунках обліку методом подвійного запису згідно з планом рахунків бухгалтерського обліку.

У портфель Carlsberg в Україні входять пиво, алкогольні та безалкогольні напої таких торговельних марок: «Львівське», Baltika, Carlsberg, Tuborg, Kronenbourg 1664, «Арсенал», «Жигулівське Запорізького Розливу», «Хмільне», «Квас Тарас», Somersby, Guinness, Seth&Riley's Garage, Harp, Warsteiner, Grimbergen та інші.

ПрАТ «Карлсберг Україна» співпрацює з ключовими торговельними мережами, такими як «АТБ», «Фоззі» (в т. ч. «Сільпо», «Фора» та гіпермаркети «Фоззі» тощо), збільшення дистрибуції та представленості у каналі КаБаРе (кафе, бари, ресторани). Продукція компанії продається за дистриб'юторською системою на всій території України, а також експортується у країни ближнього та дальнього зарубіжжя. Дистриб'юційна система нараховує близько 60 дистриб'юторів по всій Україні, окрім того компанія здійснює продажі в супермаркети та гіпермаркети.

Сировину та матеріали підприємство закупає у різних постачальників, основними постачальниками сировини компанії ПрАТ «Карлсберг Україна» є основним постачальники солоду, хмелю, вторинної сировини, пляшки та ПЕТ-преформи.

Таблиця 2.1 – Перелік постачальників сировини ПрАТ «Карлсберг

Україна» [28]

Вид сировини	Кіл-ть, (%)	Постачальник
Солод	100	ПАТ «СЛАВУТСЬКИЙ СОЛОДОВИЙ ЗАВОД»
Ячмін	100	ПП «Славутич-Тара», ТОВ «Еліта», ТОВ з П «Альянс»
Хміль	100	Joh.Barth & Sohn Gmbh, Германия
Кроненкорка	46	ТЗОВ «Кен-Пак Яворів»
	54	Pelliconi Ozzano s.p.a. (Італія), Japan Crown Cork Co Ltd (Японія)
Патока	100	ТОВ «Торговий Дім «Інтеркорн»
Етикетка	100	ПАТ «Укрпластик», ПрАТ «БЛИЦ-ПАК», ТОВ «Кольоровий Світ»
Банка	100	ТОВ «Кен-Пак»
ПЕТ-преформа та закрутка	100	ТОВ «ТД ДНІПРО ПЛАСТ»
Інші матеріали	98	Українські виробники

В 2018 р. виготовлено 6293347.6 гл. пива на суму 10081084.7 тис.грн. (91% в загальному обсязі виробленої продукції). Сума виручки за реалізацію пива склала 8576056.1 тис. грн. (90% в загальному обсязі реалізованої продукції) (табл. 2.1). Середньореалізаційні ціни: 1349 грн./гл.

Таблиця 2.2 – Обсяги виробництва та реалізації основних видів продукції (з урахуванням акцизу, без ПДВ)

№ з/п	Основний вид продукції	Обсяг виробництва			Обсяг реалізованої продукції		
		у натуральній формі (гл)	у грошовій формі (тис.грн.)	у % до всієї виробленої продукції	у натуральній формі (гл)	у грошовій формі (тис.грн.)	у % до всієї реалізованої продукції
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Виробництво пива	6 293 347,6	10081084.7	91	6 237 028,0	8576056.1	90
2	Виробництво сидру	143 794,2	360854.2	3	142 638,0	307076.0	3
3	Виробництво безалкогольних напоїв	871 925,9	588191.8	5	648 729,7	501440.0	5

Свою продукцію компанія випускає в пляшках, кегах, ПЕТ-упакуванні та

алюмінієвій банці. Я проаналізувала склад витрат собівартості реалізованої продукції та їх відсоток від загальної кількості (рис 2.3).

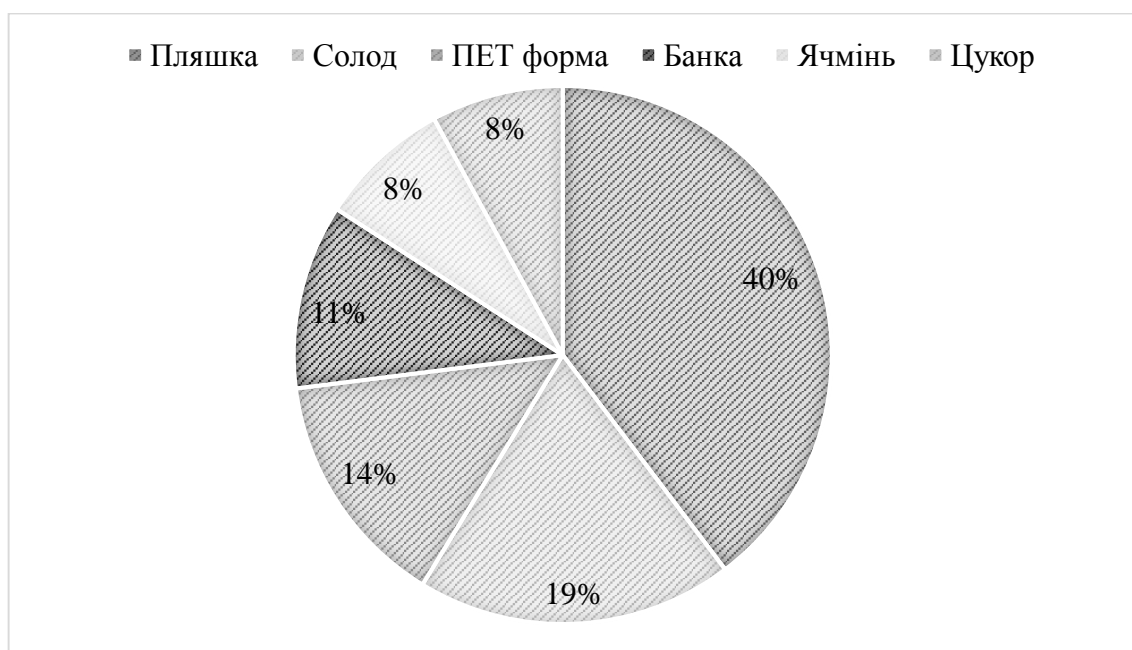

Рис. 2.3 – Собівартість реалізованої продукції, %

Станом на 31.12.2018 основні засоби виробничого та невиробничого призначення за первісною вартістю складають 4729536 тис. грн., де більшу частину становить обладнання для виготовлення пивобезалкогольної продукції (табл. 2.3). Основні засоби відображені в обліку Товариства за фактичними витратами на їх придбання, доставку, встановлення, спорудження та виготовлення. Протягом 2018 р. первісну вартість основних засобів збільшено на 162857 тис.грн., коефіцієнт оновлення становить 0,03.

Таблиця 2.3 – Основні засоби ПрАТ «Карлсберг Україна» у 2018 р.

Найменування основних засобів	Власні основні засоби (тис.грн.)		Орендовані основні засоби (тис.грн.)		Основні засоби , всього (тис.грн.)	
	01.01.18	31.12.18	01.01.18	31.12.18	01.01.18	31.12.18
1	2	3	4	5	6	7
1.Виробничого призначення	1913687.0	1816867.0	0.0	0.0	1913687.0	1816867.0

Продовження таблиці 2.3

1	2	3	4	5	6	7
- будівлі та споруди	392835.0	363128.0	0.0	0.0	392835.0	363128.0
- машини та обладнання	1355196.0	1313982.0	0.0	0.0	1355196.0	1313982.0
- транспортні засоби	4505.0	5741.0	0.0	0.0	4505.0	5741.0
- земельні ділянки	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
- інші	161151.0	134016.0	0.0	0.0	161151.0	134016.0
2. Невиробничого призначення	7057.0	6634.0	0.0	0.0	7057.0	6634.0
- будівлі та споруди	6992.0	6600.0	0.0	0.0	6992.0	6600.0
- машини та обладнання	13.0	9.0	0.0	0.0	13.0	9.0
- транспортні засоби	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
- земельні ділянки	0.0	0.000	0.0	0.0	0.0	0.0
- інвестиційна нерухомість	0.0	0.000	0.0	0.0	0.0	0.0
- інші	52.0	25.000	0.0	0.0	52.0	25.0
Усього	1920744.0	1823501.0	0.0	0.0	1920744.0	1823501.0

Розрахункова вартість чистих активів (2916873.0 тис. грн.) більше скоригованого статутного капіталу (1022433.0 тис. грн.). Це відповідає вимогам статті 155 п.3 Цивільного кодексу України. Величина статутного капіталу відповідає величині статутного капіталу, розрахованому на кінець 2018 р. (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Інформація щодо вартості чистих активів ПрАТ «Карлсберг Україна» за 2017-2018 рр.

Найменування показника (тис.грн.)	2018 рік	2017 рік
Розрахункова вартість чистих активів (тис.грн.)	2916873	3107965
Статутний капітал (тис.грн.)	1022433	1022433
Скоригований статутний капітал (тис.грн.)	1022433	1022433

Розрахунок вартості чистих активів відбувався відповідно до пункту 2 статті 14 Закону України «Про акціонерні товариства» № 514-VI від 17.09.2008 р. та Додатку 1 до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затвердженого Наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 р. Визначення вартості

чистих активів проводилося за формулою: Власний капітал (вартість чистих активів) товариства – різниця між сукупною вартістю активів товариства та вартістю його зобов'язань перед іншими особами.

Зобов'язання Товариства класифікуються за строками їх погашення.

Поточні зобов'язання існують у розмірі 1586320 тис. грн.

До податкових зобов'язань підприємства у розмірі 165896 тис. грн. віднесено всі зобов'язання за розрахунками з бюджетом.

Більшу частину інших зобов'язань становить поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи послуги, яка на кінець року склала 1 139 700 тис.грн. Інша частина – це:

- зобов'язання за розрахунками з оплати праці у розмірі 109726 тис.грн.;
- заборгованість за одержаними авансами у розмірі 707 тис. грн.;
- поточні забезпечення на суму 132290 тис. грн.;
- інші зобов'язання на суму 38001 тис. грн.

Довгострокових зобов'язань підприємство не має.

2.2 Аналіз фінансової стійкості підприємства

Для того, щоб проаналізувати фінансову діяльність Товариства, необхідний мінімум вихідних показників береться з бухгалтерського балансу (ДОДАТОК А) та звіту про фінансові результати (ДОДАТОК Б).

До основних факторів, що визначають фінансову стійкість підприємства, належить фінансова структура капіталу (співвідношення позикових і власних коштів, а також довгострокових і короткострокових джерел коштів) і політика фінансування окремих складових активів (насамперед необоротних активів і запасів) [42-44].

Таблиця 2.5 – Показники фінансової стійкості ПрАТ «Карлсберг Україна» за 2016-2018 рр.

№ з/п	Назва показника	Формули визначення	2016	2017	2018	Відхилення (+/-) між 2017-2018	Темп росту 2018 р
1	Коефіцієнт автономії	Власний капітал/ Валюта балансу	0,52	0,65	0,65	0,00	1,00
2	Коефіцієнт фінансового левериджу	(Довгострокові + Поточні зобов'язання) / Власний капітал	0,91	0,54	0,55	0,01	1,01
3	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	(Оборотні активи - Поточні зобов'язання) / Власний капітал	0,39	0,27	0,27	0,00	1,00

Коефіцієнт автономії за 2016 р. відображає, що кожна гривня сукупного капіталу Товариства приносить 52 копійки прибутку; за 2017 р. – кожна гривня сукупного капіталу підприємства дає 65 копійок прибутку. Показник розрахований на кінець 2018 р. показує, що кожна гривня сукупного капіталу підприємства дає 0,65 гривень прибутку.

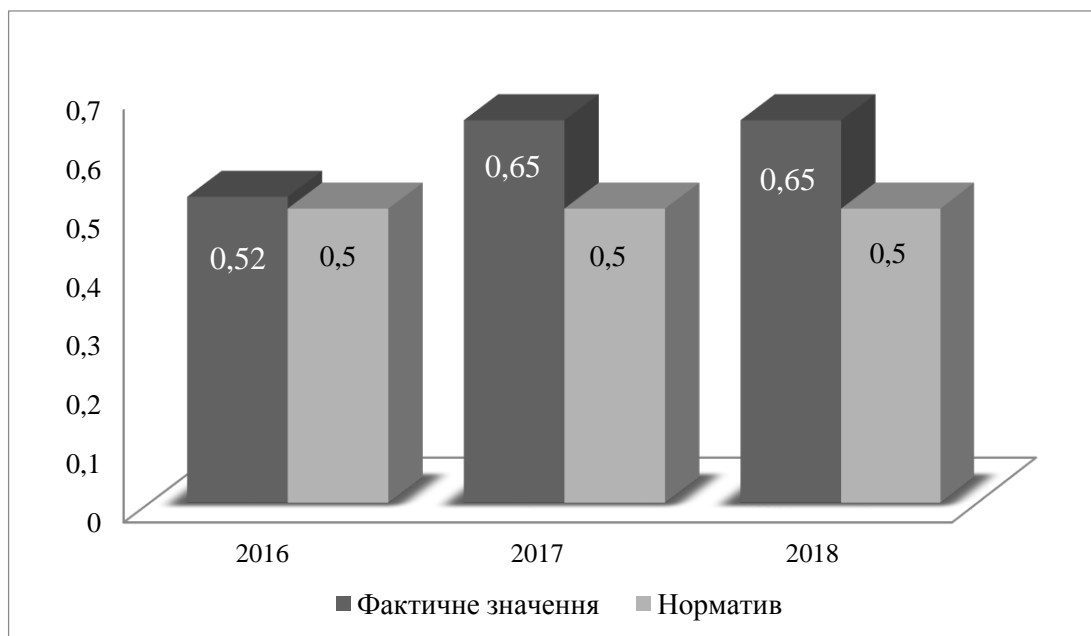

Рис 2.4 – Динаміка коефіцієнта автономії у 2016-2018 рр. ПрАТ «Карлсберг Україна»

Порівняння показників свідчить про позитивну динаміку порівняно у 2017-2018 рр. порівняно з 2016 р., показник залишився сталим у 2018 р. порівняно з

2017 р.

Оскільки нормативне значення коефіцієнта автономії $>0,5$, то ПрАТ «Карлсберг Україна» є платоспроможним (рис. 2.4).

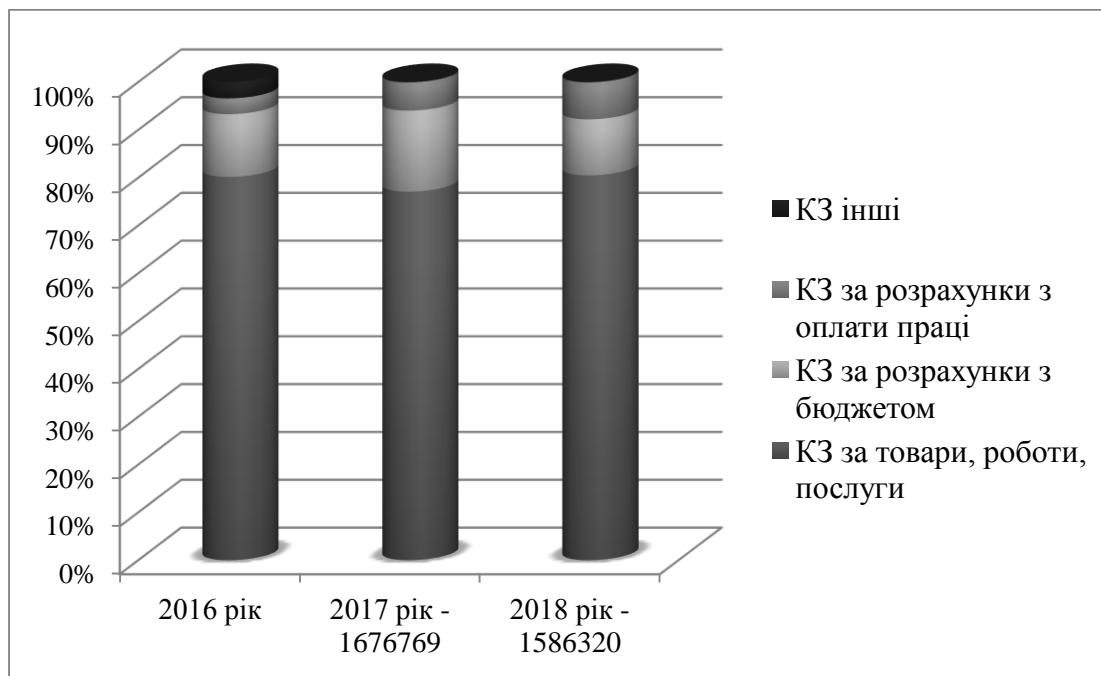

Рис 2.4 – Структура кредиторської заборгованості у 2016-2018 рр.

Коефіцієнт фінансового левіриджу відображає співвідношення між залученими коштами і власним капіталом. Показник на кінець 2017 р. дорівнює 0,54, що є меншим ніж на кінець 2018 р. на 0,01 (значення показника 2018 р. – 0,55). Це відхилення є незначним, його можна пояснити тим, що в підприємства на кінець 2018 р. зменшилася сума поточних забезпечень з 584101 тис. грн. у 2017 р. до 132290 тис. грн. у 2018 р., де відображені суми сформованих резервів на виплату відпусток, гарантійних зобов'язань. Проте зросла сума кредиторської заборгованості за розрахунками за товари, роботи, послуги та розрахунками з оплати праці (рис. 2.5).

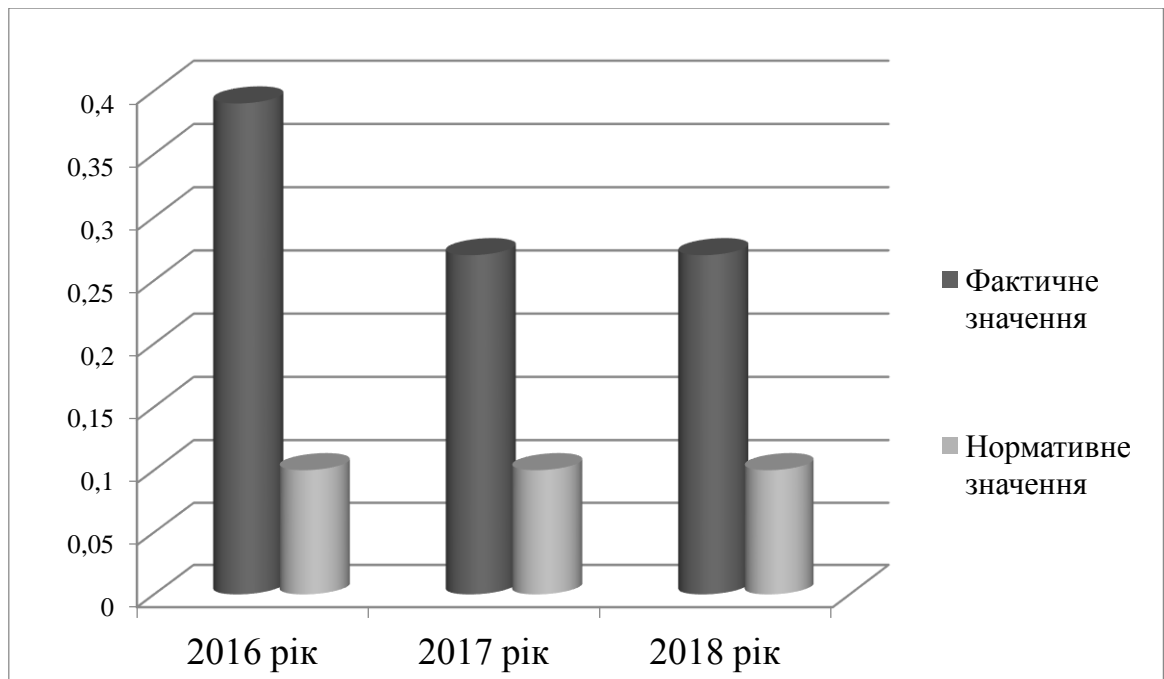

Рис. 2.5 – Порівняльний аналіз фактичних та нормативних значень показника маневреності власного капіталу ПрАТ «Карлсберг Україна» у 2016-2018 рр.

Показник 2016 р. значно відрізняється від показників 2017-2018 рр., адже на той період підприємство мало незначну кількість поточних зобов'язань, найзначнішою на той період у підприємства була кредиторська заборгованість за товари, роботи послуги.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яка частина власного капіталу може бути використана для фінансування оборотних активів, а яка частина спрямована на фінансування необоротних активів.

У 2016 р. коефіцієнт маневреності підприємства дорівнював 0,39. Значення показника за 2017 р. дорівнює 0,27. Порівняння показників 2016 та 2017 рр. свідчить про те, що у 2017 р. фінансових ресурсів для фінансування необоротних активів було на 30% менше, ніж у 2016 р. За 2018 р. коефіцієнт становив 0,27, що дорівнює відповідному коефіцієнту 2017 р. Зважаючи на те, що нормативне значення показника дорівнює 0,1, значення показників свідчить про достатність власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних активів і частини оборотних.

2.3 Аналіз ліквідності та платоспроможності

В оцінці фінансового стану не варто ототожнювати платоспроможність та ліквідність активів. Платоспроможність розглядається у ширшому значенні, оскільки передбачає не лише конвертування оборотних активів у засоби платежу, а й можливість забезпечення фінансової стійкості.

Сигнальним показником, у якому виявляться фінансовий стан, виступає платоспроможність підприємства, тобто його здатність своєчасно задовільнити вимоги постачальників з господарських розрахунків, повертати кредити, проводити оплату праці персоналу, вносити платежі до бюджету та позабюджетні фонди.

Для визначення платоспроможності підприємства використовують баланс. Платоспроможність підприємства характеризує абсолютний показник перевищення всіх активів над усіма зобов'язаннями (довгостроковими і короткостроковими боргами). Підприємство вважається платоспроможним, якщо його загальні активи більші ніж короткострокові і довгострокові зобов'язання. Коефіцієнт платоспроможності (далі – Кп) визначається:

$$Кп = \text{Власний капітал} / \text{Загальні зобов'язання} \quad (2.1)$$

Розрахуємо значення показника у 2016-2018 рр.

$$Кп_{2016} = 2995396 / 2735660 = 1,09$$

$$Кп_{2017} = 3079836 / 1676769 = 1,84$$

$$Кп_{2018} = 2872187 / 1586320 = 1,84$$

Зважаючи на те, що коефіцієнт вимірює фінансовий ризик, то позитивна динаміка показника протягом 2016-2018 рр. відображає мінімальний фінансовий ризик і хороші можливості для залучення додаткових коштів з боку.

Графічно співвідношення активів підприємства до його зобов'язань наведено на рис. 2.6.

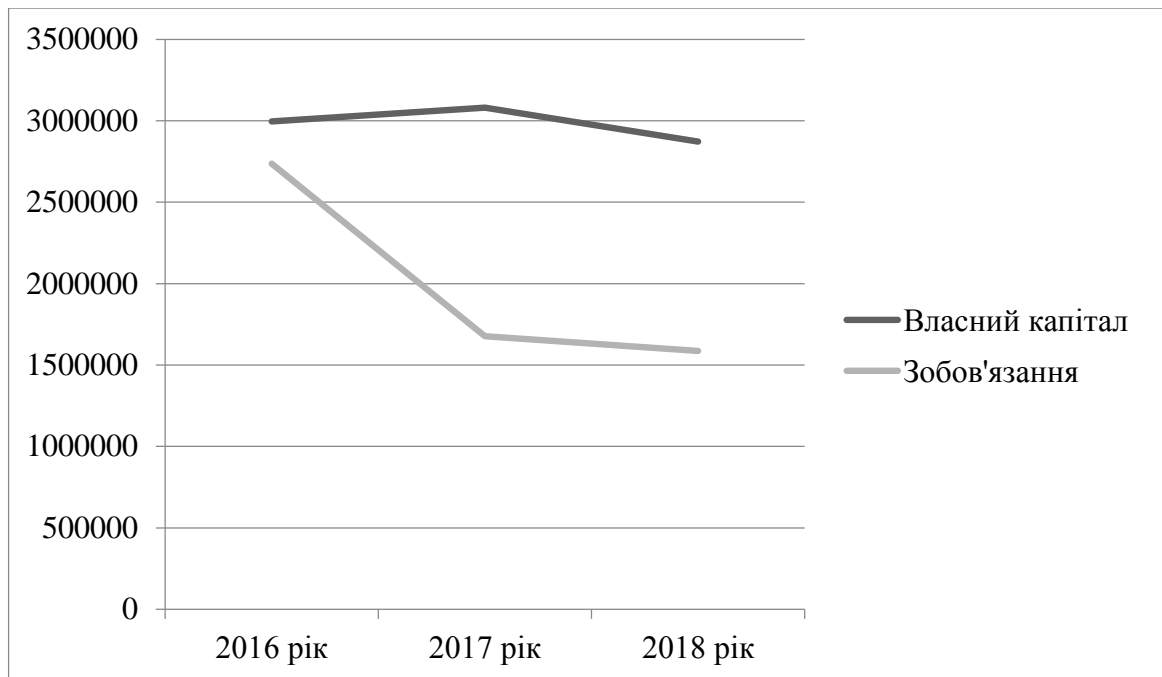

Рис. 2.6 – Динаміка та співвідношення власного капіталу та зобов'язань ПрАТ «Карлсберг Україна» у 2016-2018 рр.

Ліквідність характеризує здатність підприємства швидко перетворити активи на гроші. Оцінюючи ліквідність підприємства, аналізують достатність поточних (оборотних) активів для погашення поточних зобов'язань – короткострокової кредиторської заборгованості.

Оцінку ліквідності підприємства виконують за допомогою системи фінансових коефіцієнтів, які дозволяють зіставити вартість поточних активів, що мають різний ступінь ліквідності, із сумою поточних зобов'язань, зображено на табл. 2.6.

Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності) характеризує здатність підприємства забезпечити свої короткострокові зобов'язання з найбільше легко реалізованої частини активів – оборотних коштів. Однак на його рівень впливає галузева належність підприємства, структура запасів, стан дебіторської заборгованості, тривалість виробничого циклу й інші фактори.

Таблиця 2.6 – Показники ліквідності ПрАТ «Карлсберг Україна» за

2016-2018 рр.

№ з/п	Назва показника	Формули визначення	2016	2017	2018	Відхилення (+/-) між 2017-2018	Темп росту 2018 р
	Коефіцієнт загальної ліквідності	Оборотні активи/ Поточні зобов'язання	1,42	1,46	1,5	-0,04	1,03
	Коефіцієнт швидкої ліквідності	(Грошові кошти та їх еквіваленти + Дебіторська заборгованість+Поточні фінансові інвестиції) /Поточні зобов'язання	1,14	1,00	1,17	0,17	1,17
	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	(Грошові кошти та їх еквіваленти + Поточні фінансові інвестиції) /Поточні зобов'язання	1,10	0,97	0,76	-0,216	0,78

Нормальним значенням показника загальної ліквідності є 1,5...2,0. Отже ПрАТ «Карлсберг Україна» володіє значним обсягом вільних ресурсів, які сформувалися завдяки власним джерелам. У 2016 р. коефіцієнт загальної ліквідності дорівнював 1,42, що свідчить про те, що підприємство мало недостатньо вільних ресурсів, які мали бути запущені у виробництво (у попередні 2013-2015 рр. Товариство мало значно більше значення показника, на рівні 2,5, що свідчило про те, що кошти товариства не використовувалися у повному обсязі).

У 2017 р. коефіцієнт покриття склав – 1,46, а у 2015 році – 1,5, що свідчить про приріст показника на 3% (рис. 2.7). Показники 2017 та 2018 рр. не мають значного відхилення від середнього значення.

З позиції кредиторів підприємства такої варіант формування оборотних коштів є найбільш прийнятним.

Рис. 2.7 – Порівняльний аналіз фактичних та нормативних значень показника загальної ліквідності ПрАТ «Карлсберг Україна» у 2016-2018 рр.

Коефіцієнт швидкої ліквідності показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство спроможне погасити за рахунок найбільш ліквідних оборотних коштів – грошових коштів та їх еквівалентів, фінансових інвестицій та дебіторської заборгованості. Цей показник показує платіжні можливості підприємства щодо погашення поточних зобов'язань за умови своєчасного здійснення розрахунків з дебіторами.

Теоретично значення коефіцієнта вважається достатнім, якщо воно перевищує 0,6.

За даними бухгалтерської звітності за 2016-2018 рр. відображаються позитивні зрушення в динаміці, адже протягом 2018 р. коефіцієнт зріс на 17 % до 1,17. При порівнянні показників 2016 та 2018 рр., можна побачити, що у 2018 р. відбулося незначне збільшення показника за рахунок того, що на кінець 2018 р. великий відсоток дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги (619498 тис. грн.). На рис. 2.8 представлені найбільш ліквідні активи підприємства у відсотковому співвідношенні.

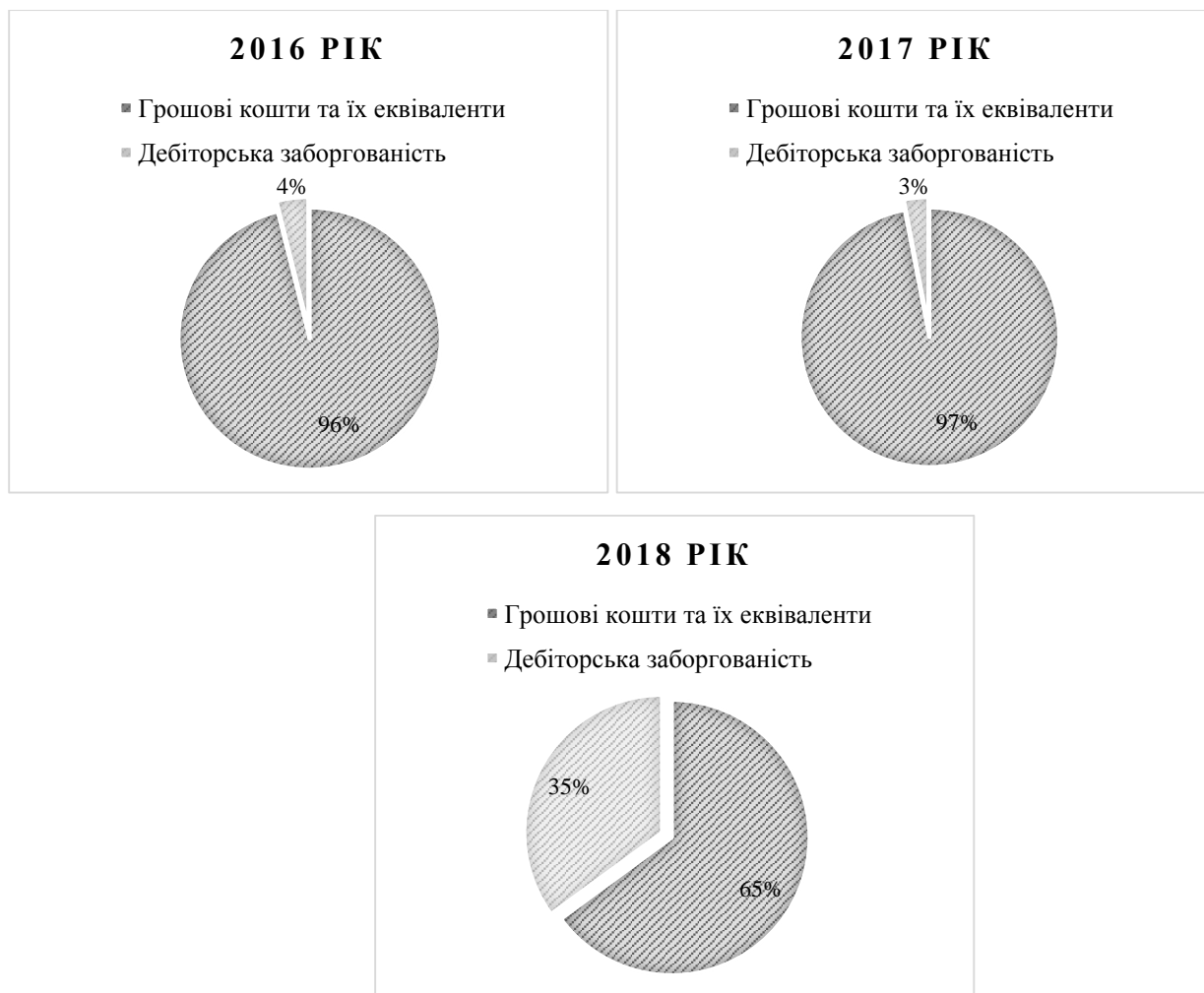

Рис. 2.8 – Найбільш ліквідні активи ПрАТ «Карлсберг Україна» у відсотковому співвідношенні за 2016-2018 рр.

Як видно на малюнку до найбільш ліквідних належать дебіторська заборгованість та грошові кошти та еквіваленти. Поточних фінансових інвестицій підприємство немає, тому вони не були включені до діаграми.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності дозволяє визначити частку короткострокових зобов'язань, що підприємство може погасити найближчим часом, не чекаючи оплати дебіторської заборгованості й реалізації інших активів. Норматив показника дорівнює 0,2...0,3.

У 2016 р. показник абсолютної ліквідності ПрАТ «Карлсберг Україна» становив 1,1. Протягом 2016 р. показник знизився до 0,96. На кінець 2018 р. показник становив 0,76. Значення показників 2016-2017 рр. є надто великим, хоч підприємство повністю задовольняє вимоги та може погасити усі

короткострокові зобов'язання, надто високе значення говорить про нераціональне використання фінансових ресурсів. Це може пояснюватися тим, що Товариство має сезонність у виробництві, адже восени та у зимовий час пивна промисловість користується меншим попитом, ніж у літній період (найбільший попит з травня по кінець серпня та на свята).

2.4 Аналіз рентабельності та SWOT-аналіз ПрАТ «Карлсберг Україна»

Фінансовим результатом господарської діяльності будь-якого підприємства є його прибутковість, яка, як відомо, характеризується абсолютними і відносними показниками.

Абсолютний показник прибутковості – це сума прибутку. Відносний показник – це рівень рентабельності.

У збільшенні прибутку і високій рентабельності зацікавлені і підприємства, і держава, оскільки, з одного боку, це є прямим джерелом виробничого і соціального розвитку підприємства, а з іншого боку – вони забезпечують постійні або зростаючі надходження до державного бюджету.

Даними для проведення аналізу рентабельності підприємства є Звіт про фінансові результати, зокрема такі його статті: виручка від реалізації; собівартість реалізованої продукції; витрати на збут, адміністративні та інші операційні витрати; прибуток від операційної діяльності; прибуток від звичайної діяльності до оподаткування; прибуток від звичайної діяльності (прибуток від звичайної діяльності до оподаткування – податок на прибуток від звичайної діяльності); чистий прибуток.

Ефективність діяльності визначає рівень фінансово-економічних результатів і має полігамність визначення і застосування для аналітичних оцінок та управлінських рішень. З огляду на це важливим є відокремлювання за окремими ознаками відповідних видів ефективності, кожен з яких має певне практичне значення для системи господарювання.

Підвищення рентабельності забезпечується переважно зниженням

собівартості одиниці продукції. Також істотний вплив на показник рентабельності здійснює поліпшення використання матеріальних обігових коштів, при цьому знижується їхній розмір, що припадає на 1 гривню реалізованої продукції.

Отже, чинники прискорення оборотності матеріальних оборотних коштів є одночасно чинниками росту рентабельності виробництва.

Існує багато показників рентабельності. Всі вони побудовані за єдиною схемою: у чисельнику використовуються показники прибутку (балансової, чистої або прибутку від продажів), а в знаменнику - активи (капітал), витрати або доходи (табл. 2.7) [15].

Для спрощення розрахунків замість середніх за період балансових показників будемо використовувати дані на початок і кінець періоду.

Таблиця 2.7 – Порівняння показників рентабельності за 2016-2018 рр.
ПрАТ «Карлсберг Україна»

Назва показника	Формули визначення	2016 рік (%)	2017 рік (%)	2018 рік (%)	Відхилення між показникам и 2017-2018 (%)
Коефіцієнт рентабельності капіталу (активів)	Чистий прибуток/ Середньорічні активи підприємства	17,5	22,8	36,6	13,8
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	Чистий прибуток/Середньорічний власний капітал	33,5	35,3	56,8	21,5
Коефіцієнт рентабельності реалізації продукції	Прибуток від операційної діяльності/Чистий виторг від реалізації	18,5	19,4	25,3	5,9
Коефіцієнт рентабельності виробництва продукції	Валовий прибуток/ Повна собівартість продукції підприємства	68,6	72,8	77,1	4,3

Сукупність показників рентабельності всебічно відображає ефективність операційної діяльності підприємства і відповідає інтересам учасників економічного процесу.

Показник рентабельності активів відображає скільки прибутку від звичайної діяльності припадає на одиницю коштів, інвестованих в активи. Рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності за останні три роки підлягала значним коливанням. Максимальний показник 36,6 % був досягнутий у 2018 р., у попередні роки значення показника були нижчими (17,5% та 22,8 % у 2016 та 2017 рр. відповідно).

Рентабельність власного капіталу відображає скільки припадає чистого прибутку на одиницю власного капіталу. Таким чином, у 2016 р. на 1 грн. власного капіталу припадало 33,50 коп. чистого прибутку, у 2017 р. – 35,30 коп. та у 2018 р. – 56,8 коп. чистого прибутку, що є найвищим показником.

Для того, щоб оцінити наскільки цей показник вагомий для власника підприємства необхідно порівняти його з діючими банківськими ставками на депозити. Так станом на 1 січня 2019 р. середня ставка за короткостроковими банківськими депозитами становила 15 %. Таким чином, вклавши гроші на депозит в банк, власник підприємства отримав б за рік 15 % доходу, а від фінансово-господарської діяльності підприємства він отримує 56,8 % доходу за, що є більш ніж у три рази більше.

Відповідно до розрахованого показника рентабельності реалізації продукції за операційним прибутком, у 2016-2017 рр. на одиницю реалізованої продукції припадало 18,5 та 19,4 коп. операційного прибутку. У 2018 р. цей показник збільшився на 30% відповідно до показника 2017 р. та становив 25,3.

Показник рентабельності виробництва продукції підприємства збільшився у 2018 р. в порівнянні з 2017 р. Це можна пояснити тим, що сума валового прибутку збільшилась до 326942 тис. грн. у 2018 р. відповідно до 2488717 тис. грн. у 2017 р.

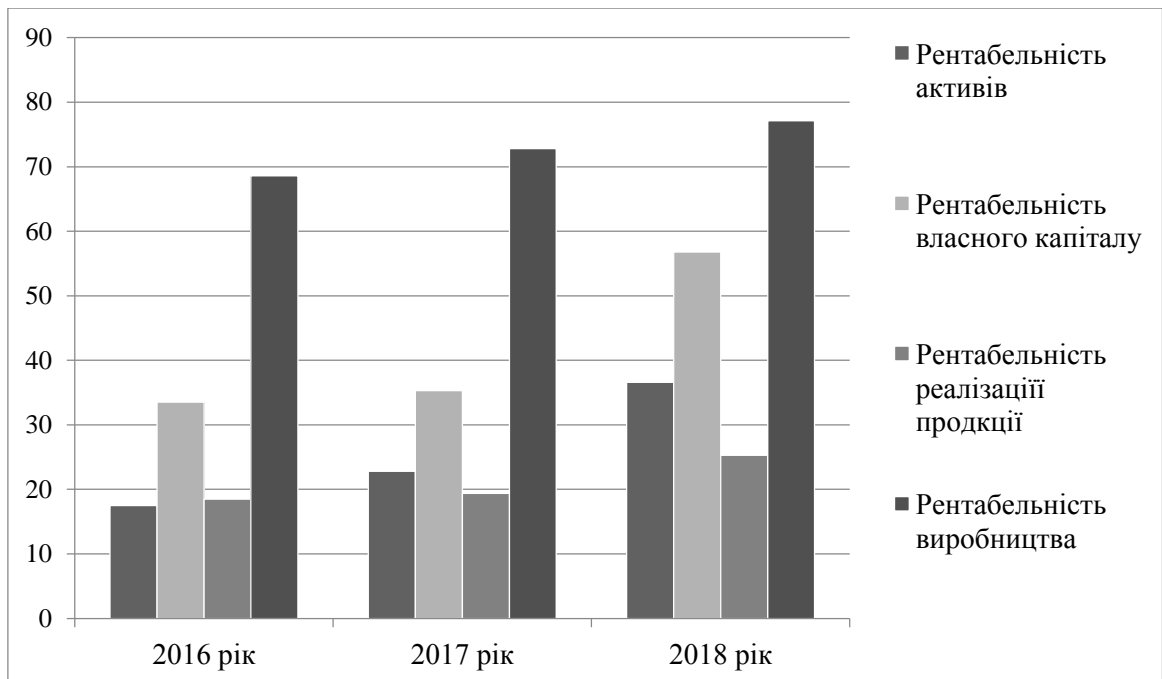

Рис. 2.9 – Порівняння показників рентабельності ПрАТ «Карлсберг Україна» за 2016-2018 рр.

Провівши аналіз основних показників рентабельності на підприємстві бачимо, що всі коефіцієнти значно збільшилися, перш за все це пов'язано із збільшенням обсягів реалізації товарів та збільшенням обсягів адміністративних витрат та витрат на збут. Показники рентабельності активів, власного капіталу та реалізації за чистим прибутком свідчать про високу результативність роботи підприємства, особливо враховуючи зовнішні умови господарювання, що склалися на ринку.

Задля повної оцінки фінансового стану за допомогою комплексного аналізу проаналізуємо п. 39 ПБО 3 розділ III «Розрахунок показників прибутковості акцій» Звіту про фінансові результати, що складається акціонерними товариствами (прості або потенційні прості акції яких відкрито продаються і купляються на фондових біржах), включаючи товариства, які знаходяться в процесі випуску таких акцій [36].

При розрахунку показників прибутковості акцій відкритим акціонерним товариствам слід керуватися ПБО 24 «Прибуток на акцію».

Відкритим акціонерним товариствам слід розраховувати два основних

показника:

- чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію;
- скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію

(табл. 2.8).

Таблиця 2.8 – Розрахунок показників прибутковості акцій
ПрАТ «Карлсберг Україна»

Стаття	За 2018 р.	За 2017 р.	За 2016 р.
Середньорічна кількість простих акцій	1022432914	1022432914	1022432914
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	1022432914	1022432914	1022432914
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	1,61310000	1,07500000	0,982974
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	1,61310000	1,07500000	0,982974
Дивіденди на одну просту акцію	1,80	0.98	1,67

Одним з основних інструментів стратегічного управління, що оцінюють в комплексі внутрішні і зовнішні чинники, які впливають на розвиток компанії є SWOT-аналіз.

Проаналізувавши діяльність ПрАТ «Карлсберг Україна» дані про внутрішні та зовнішні фактори були узагальнені в SWOT-аналізі (табл. 2.9).

Таблиця 2.9 – SWOT-аналіз ПрАТ «Карлсберг Україна»

	Можливості	Загрози
1	2	3
Зовнішнє середовище	1.Розширення сфери діяльності. 2.Використання нових технологій. 3. Збільшення попиту. 4.Розширення збутової мережі. 5.Зниження операційних витрат	1. Збільшення конкуренції. 2. Зниження попиту. 3. Сезонні коливання. 4. Економічний спад. 5. Підвищення цін на сировину
Внутрішнє середовище		
Сильні сторони	СiM	СiЗ

Продовження таблиці 2.9

1	2	3
1. Широкий асортимент. 2. Популярність торгової марки. 3. Висока якість продукції. 4. Кваліфікований персонал. 5. Ефективний маркетинг	1. Популярність та широкий асортимент продукції будуть сприяти виходу на нові ринки. 2. Кваліфікація персоналу та високий контроль якості сприятимуть швидкому пристосуванню до ринкових змін. 3. Використання нових технологій дозволить знизити витрати	1. Посилення конкуренції спричинить додаткові фінансові витрати. 2. Конкуренція, державна політика, економічні зміни впливатимуть на стратегію підприємства. 3. Популярність продукції захистить від товарів-субститутів і зміцнить конкурентні переваги.
Слабкі сторони	СліМ	СліЗ
1. Висока собівартість. 2. Недостатність оборотних засобів. 3. Залежність від зовнішніх кредиторів. 4. Великий об'єм витрат	1. Розширення асортименту призведе до збільшення оборотних засобів і витрат. 2. Зниження собівартості при незмінному рівні цін та збільшення завантаження виробничих потужностей дозволять збільшити прибутки	1. Поява нових конкурентів, високі витрати погіршать конкурентну позицію. 2. Негативні зміни рівня життя населення зменшать попит на продукцію. 3. Несприятлива державна політика, високі розміри податків можуть привести до негативних наслідків

Результати аналізу можуть дати змогу компанії пристосовуватися до змін зовнішнього середовища, використовувати нові технології організації управлінських процесів, змінювати стратегії діяльності

Висновки до розділу 2

1. ПрАТ «Карлсберг Україна» у 2018 р. офіційно зайняло перше місце на ринку пива в Україні з часткою ринку 32,5 % в натуральному вираженні та займає лідируючі позиції по теперішній час (за даними компанії Nielsen Holdings N.V. – провідного постачальника аналітичних даних про споживчу поведінку і купівельні звички).

2. Абсолютні показники фінансової стійкості вказують, що протягом 2016-2018 рр. підприємство характеризувалося стабільним фінансовим станом,

що свідчило про те, що для формування запасів було достатньо власних коштів, а також короткострокових позикових джерел. Значення коефіцієнта автономії, фінансового левериджу та маневреності власного капіталу є вищими за нормативні показники, та характеризуються позитивною динамікою у 2018 р. при порівнянні з 2016 р.

3. Сукупні активи компанії перевищують короткострокові та довгострокові зобов'язання; розрахований показник платоспроможності у 2017-2018 рр. становив 1,84 (у 2016 р. – 1,09) свідчить про мінімальний фінансовий ризик і хороші можливості для залучення додаткових коштів з боку. Аналіз основних показників ліквідності показав, що ПрАТ «Карлсберг Україна» забезпечена обіговими активами для покриття усіх свої короткострокових зобов'язань в достатній кількості.

4. Аналіз основних показників рентабельності на підприємстві показав, що всі коефіцієнти значно збільшились, перш за все це пов'язано із збільшенням обсягів реалізації товарів та обсягів адміністративних витрат та витрат на збут. Показники рентабельності активів, власного капіталу та реалізації за чистим прибутком свідчать про високу результативність роботи підприємства, особливо враховуючи зовнішні умови господарювання та високу конкуренцію на ринку пивоваріння.

5. Проведений SWOT-аналіз вказує, що існують негативні аспекти роботи ПрАТ «Карлсберг Україна» а також загальні негативні тенденції розвитку пива. Одночасно ПрАТ «Карлсберг Україна» має свої переваги, які допомагають компанії розвиватися та досягти мети, а також бути лідером на українському пивному ринку. Компанія має високий рівень впровадження нових технологій. Поряд із модернізацією та оптимізацією виробництва, впровадженням нових ліцензійних пивних брендів та безалкогольних напоїв, відзначається впровадження найсучасніших маркетингових, технологічних та управлінських програм.

3 НАПРЯМИ ПОЛІПШЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Проблемні аспекти фінансової діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна» та розроблення стратегії управління його фінансовою діяльністю

Сучасний розвиток економіки України в певній мірі можна охарактеризувати як період потрясінь. Зміни, пов'язані з ризиками, збитками та умовами прогресуючої фінансової кризи стали нормою сьогодення. Якщо підприємства не будуть прямувати до змін, які охоплюють весь сучасний світ, вони зазнають краху й збанкрутують.

Стан економічної кризи та падіння внутрішнього виробництва у галузях народного господарства України призвели до погіршення економічної ситуації. Лише в 2017 р. ринок пива вперше призупинив падіння, а в 2018 р. – показав незначний ріст у розмірі 1,8 %, згідно проведеного аналізу. Позитивна динаміка галузі тісно пов'язана із впроваджуваною в останні два роки зваженою акцизною політикою та позитивними макроекономічними змінами в країні.

При поверненні економіки країни до зростання, сповільненні темпів інфляції та зростанні рівня реальної заробітної плати рівень пивоварної галузі має гарні перспективи розвитку, оскільки річне споживання пива в Україні на душу населення має набагато нижчий показник у порівнянні з іншими Європейськими країнами. Отже, при обранні зваженої стратегії розвитку ПрАТ «Карлсберг Україна» зможе укріпити свої позиції на ринку та покращити основні фінансові показники своєї діяльності.

Проте, провівши аналіз зовнішнього та внутрішнього середовищ, можна зробити висновок, що в процесі діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна» регулярно стикається з різними політичними, економічними, соціальними та технологічними проблемними аспектами, які впливають на фінансовий стан та рівень фінансових результатів, як:

- суворе державне регулювання реклами, контроль рівня публічності;
- втрата значної частки ринку через ситуацію на Сході України;
- різке скорочення експорту до Росії та Білорусі внаслідок прийняття протекціоністських законів;
- нестабільна політична ситуація;
- скорочення імпорتنих мит на пиво для країн, які імпортують продукцію в Україну;
- підвищення податку на вирощування хмелю та виноградарства;
- заборона продажу алкоголю та пива вночі;
- зниження попиту на готовий продукт через низьку купівельну спроможність населення та зростання цін на пиво;
- жорстка фіскальна політика, підвищення акцизного збору на 42,5 %;
- висока інфляція;
- нестабільність валютного курсу;
- зростання цін на хміль та солод більш ніж на 20 %;
- зростання споживання в низько-цінових і преміальних сегментах пива, але зменшення споживання пива у середньо-ціновому сегменті;
- старіння населення, яке знижує попит на пиво;
- тенденція здорового способу життя без алкоголю;
- зміни в системах розподілу, популярність таких способів розподілу як максимальний розподіл продукції через дистриб'юторів та застосування на зберіганні складських сховищ логістики.

Крім вищезазначених проблемних аспектів, компанія регулярно стикається з фінансовими ризиками, такими як кредитний ризик, ризик ліквідності, ринковий та валютний ризики.

Для управління фінансовими ризиками необхідно вчасно реагувати та регулярно переглядати систему керування, встановлювати належні ліміти ризиків і засоби їх дотримання, ефективний моніторинг ризиків. Розглянемо детальніше як саме вони впливають на фінансову діяльність ПрАТ «Карлсберг Україна».

Підприємство наражається на кредитний ризик, який виникає тоді, коли інша сторона договору є неспроможною у повному обсязі виконати свої зобов'язання при настанні терміну їх погашення. Кредитний ризик виникає, переважно, у зв'язку з дебіторською заборгованістю з боку клієнтів.

Кредитний ризик – це єдиний найбільш суттєвий ризик для бізнесу Компанії, отже, керівництво приділяє особливу увагу його управлінню.

Оцінювання кредитного ризику для управління ризиками – це складний процес, який потребує використання моделей, оскільки ризик змінюється залежно від ринкових умов, очікуваних грошових потоків і з плином часу. Оцінювання кредитного ризику за портфелем активів вимагає додаткового оцінювання ймовірності настання дефолту, відповідних коефіцієнтів збитковості й кореляції дефолтів між контрагентами.

Політикою ПрАТ «Карлсберг Україна» передбачено управління кредитним ризиком, пов'язаним з грошовими коштами та їх еквівалентами, шляхом розміщення грошових коштів на рахунках різних банків.

Оцінка очікуваних кредитних збитків базується на ймовірності дефолту (PD). Очікувані кредитні збитки моделюються за весь строк дії інструмента, який дорівнює залишковому строку дії договору до терміну погашення боргових інструментів з коригуванням на непередбачуване дострокове погашення.

Для оцінювання ймовірності дефолту Товариство визначає дефолт як ситуацію, за якої ризик відповідає одному чи декільком із нижчезазначених критеріїв:

- прострочення позичальником договірних платежів;
- міжнародні рейтингові агентства включають контрагента до класу рейтингів дефолту.

Рівень кредитного ризику залежить, головним чином, від індивідуальних характеристик кожного клієнта. Демографічні характеристики клієнтської бази, включаючи ризик дефолту у країнах, в яких клієнти здійснюють свою діяльність, мають менший вплив на кредитний ризик.

Управлінський персонал затвердив кредитну політику, згідно з якою

кожний новий клієнт індивідуально оцінюється на предмет платоспроможності, перш ніж йому будуть запропоновані стандартні умови оплати та доставки продукції. Така оцінка включає аналіз зовнішніх рейтингів, якщо вони існують, а в окремих випадках аналіз банківських довідок.

Здійснюючи моніторинг кредитного ризику, пов'язаного з клієнтами, ПрАТ «Карлсберг Україна» розподіляє їх на групи відповідно до визначених кредитних характеристик, залежно від того, чи є вони оптовими чи роздрібними клієнтами, а також за їх географічним місцезнаходженням, галузевою приналежністю, структурою заборгованості за строками, договірними строками погашення зобов'язань та наявністю фінансових труднощів у минулому. Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги та інша дебіторська заборгованість є переважно заборгованістю оптових клієнтів.

Рівень кредитного ризику підлягає постійному моніторингу.

Компанія створює резерв під кредитні збитки, який являє собою її оцінку понесених збитків від дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи та послуги та іншої дебіторської заборгованості. Основні компоненти цього резерву включають компонент індивідуального збитку, який відноситься до заборгованості, що є значною індивідуально, а також компонент сукупного збитку, що визначається для груп подібних активів стосовно понесених, але ще не виявлених збитків. Резерв на покриття збитків від зменшення корисності, що оцінюється у сукупності, визначається на основі статистики платежів за подібними фінансовими активами.

Ризик ліквідності полягає у тому, що на підприємстві можуть виникнути труднощі у виконанні фінансових зобов'язань, розрахунки за якими здійснюються шляхом передачі грошових коштів або іншого фінансового активу. Підхід ПрАТ «Карлсберг Україна» до управління ліквідністю передбачає забезпечення, наскільки це можливо, постійної наявності ліквідності, достатньої для виконання зобов'язань по мірі настання строків їх погашення як у звичайних умовах, так і у надзвичайних ситуаціях, уникаючи при цьому неприйнятних збитків чи ризику нанесення шкоди репутації.

Ринковий ризик полягає у тому, що зміни ринкових курсів, таких як валютні курси, процентні ставки і курси цінних паперів, будуть впливати на доходи або на вартість фінансових інструментів. Метою управління ринковим ризиком є управління і контроль рівня ринкового ризику у межах прийнятних параметрів при оптимізації доходності.

Валютний ризик виникає у зв'язку з продажами, закупками і залишками коштів на банківських рахунках, деномінованими в іноземних валютах, переважно в доларах США, російських рублях та євро. Законодавство України обмежує можливість Товариства хеджувати валютний ризик, отже, ПрАТ «Карлсберг Україна» не хеджує свій валютний ризик.

Для зменшення впливу та вчасної ліквідації фінансових ризиків, а також покращення фінансового стану необхідно активно працювати з економічною складовою і обов'язково розробити стратегію розвитку підприємства. Часто буває так, що проблему результативності та ліквідності підприємства вирішили, отримали приріст роздрібних продаж, але підприємство продовжує хаотично розвиватися, як і раніше. Завжди будь-яка криза починається з кризи стратегії, потім переростає в кризу результатів діяльності підприємства, після якої неминуче приходить криза ліквідності. Слід спрогнозувати подальший розвиток ринку, визначити позицію підприємства в майбутньому і розробити стратегію з урахуванням того, як підприємство буде розвиватися в нових умовах ринку. Інакше, наслідком може стати криза діяльності, і це буде повторюватися до тих пір, поки керівництво не визначить стратегію.

В процесі обґрунтування перспективних напрямів функціонування підприємств можуть формуватися різні типи стратегій підприємства (рис. 3.1). Узагальнені засади подальшого розвитку підприємства містяться у базовій стратегії діяльності. Заходи та програми дій для досягнення основної стратегічної мети підприємства розкриваються у допоміжних (функціональних) стратегіях, які визначають стратегію поведінки у відповідній функціональній сфері.

Рис. 3.1 – Ієрархія стратегій підприємства

В умовах глобальної фінансово-економічної кризи і негативних зрушень макроекономічних показників, які формують споживчий ринок і роздрібний товарооборот, не кожне підприємство може дозволити собі розробити і реалізувати стратегію розвитку. В даний момент необхідні чіткі управлінські рішення орієнтовані на досягнення головної мети більшості підприємств – виживання в кризових умовах, що вимагає приділення особливої уваги стратегіям збереження становища і скорочення. Однак незважаючи на загальні негативні тенденції в економіці України, для деяких підприємств провідними і необхідними стають базові стратегії прискореного і обмеженого зростання.

«Золотий трикутник» лежить в основі успіху діяльності Carlsberg. Складовими частинами «золотого трикутника» є частка ринку, маржа GPAL (валовий прибуток без врахування витрат на логістику у %) та операційного прибутку EBIT (прибуток до оподаткування без врахування відсотків).

Важливою умовою функціонування «золотого трикутника» є забезпечення балансу, тобто рівності всіх його складових. Наприклад, якщо при збільшенні маржі GPAL та операційного прибутку EBIT зменшиться частка ринку, то така стратегія діяльності не буде стабільною (рис. 3.2). Те ж саме відбудеться і при збільшенні частки ринку, при незмінному операційному прибутку EBIT, чи зменшенні маржі GPAL. Нерівномірність показників призведе лише до

дисбалансу стратегії та загальної системи управління. Збільшенню дохідності сприяє зростання показника маржі GPaL.

Рис. 3.2 – Стратегія «Золотого трикутника» ПрАТ «Карлсберг Україна»

GPaL вказує на те, скільки коштів залишається в компанії після виробництва та доставки продукції. Маржа GPaL розраховується у відсотках як відношення GPaL до чистої виручки від реалізації та вказує на те, який відсоток отриманих від клієнта коштів фактично залишився на підприємстві після виробництва та логістичних операцій.

Чим вищою є значення маржі, тим більше коштів можна використати для покриття адміністративних витрат, витрат на збут та маркетинг, а також задіяти в залученні інвестицій. Крім того від показника залежить рівень рентабельності капіталу.

Виходячи з сутності терміну «стратегія» в економічному розумінні, фінансово-економічну стратегію слід розглядати як узагальнену модель дій щодо досягнення поставленої мети ефективного формування та використання фінансових ресурсів та максимізації фінансового результату відповідно до цілей стратегічного розвитку підприємства.

Процес розробки та ефективного функціонування фінансово-економічної стратегії передбачає виконання таких основних етапів: стратегічний аналіз, стратегічне планування, реалізація стратегії.

Стратегічний аналіз фінансових результатів є одним із стрижневих елементів процедури формування стратегічного плану розвитку підприємства. По своїй суті стратегічний аналіз є етапом предпланових досліджень, на якому системно аналізуються фактори зовнішнього, ділового навколишнього середовища та ресурсного потенціалу підприємства (внутрішніх можливостей) для визначення «поточного стану справ» на підприємстві і виявлення умов його подальшого успішного розвитку в умовах ринкового господарювання. Результатом стратегічного аналізу має стати всебічна оцінка фінансового стану, виявлення особливостей їх формування фінансових ресурсів та фінансового результату, їх розподілу та використання, тенденцій зміни, можливих шляхів їх оптимізації. Таким чином, на етапі аналізу створюється необхідна інформаційна база, що дозволяє найбільш ефективним чином провести процес цілепокладання і вибору альтернатив.

Стратегія, як відомо, є засобом досягнення місії підприємницької організації і тісно пов'язана з її цілями. Цілі – це конкретний стан окремих характеристик підприємства, досягнення яких є бажаним і на досягнення яких спрямована його діяльність. Неправильно встановлені цілі можуть значно знизити ефективність діяльності підприємства, і навіть стати причиною банкрутства.

У системі підприємства цілі виконують п'ять функцій: ініціативи (зіставлення існуючого і бажаного стану підприємства, мотиву дій); критерію прийняття рішення (оцінки інформації і вибору альтернатив, пріоритетів у бізнесі); інструменту управління (керівних вимог до дій, визначення напрямів діяльності); координації (забезпечення безконфліктності відносин осіб, які приймають рішення, узгодження робіт підрозділи); контролю (зіставлення оперативного стану показників господарської діяльності з їх цільовим рівнем).

Будь-яке підприємство як складна соціально-економічна система має багатоцільовий характер. У процесі функціонування підприємства поряд зі стратегічними цілями зазвичай вирішують велику кількість тактичних і оперативних.

Якщо розглядати діяльність підприємств, то до стратегічних цілей

зазвичай відносять: «обсяг продажів, прибуток, задоволеність громадськості (акціонерів та споживачів) і формування іміджу (як сприймають фірму споживачі і в галузі, в якій вона працює)».

Процес формування цілей складається з двох взаємопов'язаних етапів роботи, таких як якісне визначення цілей та уточнення, узгодження, конкретизація та кількісне визначення поставлених цілей у вигляді системи найважливіших показників господарсько-фінансової діяльності, яких прагне досягти підприємство у визначений період часу.

Цілі, як і стратегії, завжди досягаються за певних обмежень, які можуть встановлюватися самим підприємством і витікати ззовні. Зовнішні обмеження можуть бути обумовлені законодавчими нормами, інфляцією, поведінкою конкурентів, зміною економічної кон'юнктури та рівня доходів населення, фінансовим станом боржників та ін. Внутрішніми обмеженнями можуть служити принципи підприємства, рівень витрат, виробничі потужності, стан маркетингу та управлінського потенціалу, різні диспропорції тощо [40].

Послідовне використання інструментів стратегічного аналізу дає змогу забезпечити підприємство правильними цільовими орієнтирами (ДОДАТОК В).

Ефективність реалізації фінансово-економічної стратегії в значній мірі залежить від удосконалення бізнес-процесів та систем управління товарообігом, доходами, витратами, капіталом, персоналом та оборотними активами.

Враховуючи вищезазначене, слід підкреслити, що реалізація стратегічних цілей і тактичних завдань можлива лише в комплексі з успішним здійсненням економічних заходів щодо реалізації виявлених можливостей підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності.

3.2 Удосконалення методики оцінювання фінансового стану підприємства

З переходом до ринкової економіки, кожному підприємству для того щоб вижити, правильно визначити свою стратегію і тактику поведінки на ринку, виявити результативність та доцільність функціонування в цілому, необхідно регулярно проводити оцінку фінансового стану і ефективності фінансово-господарської діяльності, тобто оцінку ступеня відповідності результативності тактичних дій стратегічним цілям діяльності підприємства. Для забезпечення високої ефективності та гнучкості стратегічних рішень необхідно переглянути традиційні методи управління підприємством, реалізувати сучасні підходи з прийняття стратегічних рішень, що базуються на принципах внутрішнього моніторингу і діагностики.

Своєчасне отримання інформації для проведення аналізу і діагностики фінансового стану на підприємстві забезпечує система моніторингу.

Моніторинг фінансового стану може бути реактивним або випереджаючим. Реактивний моніторинг вимагає проведення відповідних контролюючих заходів, направлених на перевірку виконання злагоджених управляючих дій, оцінку їх ефективності і відповідності самим передовим досягненням в цій області. Він дозволяє підприємству вчитися на власному досвіді, тоді як випереджаючий моніторинг настроює його на попередження втрат і максимізацію досягнень в майбутньому.

Для ПрАТ «Карлсберг Україна» необхідно виділити наступні завдання моніторингу фінансово-господарської діяльності підприємства:

- відстеження з заданою періодичністю обраної групи показників фінансового стану підприємства;
- виявлення основних позитивних і негативних тенденцій фінансового стану в цілому і за окремими коефіцієнтами;
- підготовка інформації про виявлені «вузькі місця» підприємства і своєчасне ознайомлення керівників;
- оцінка повноти і ефективності реалізації рішень з питань управління

фінансово-господарською діяльністю підприємства;

– прогнозування ходу важливих процесів при формуванні фінансово-господарської діяльності підприємства.

Сама система моніторингу має бути побудована в наступній послідовності:
(рис.3.4).

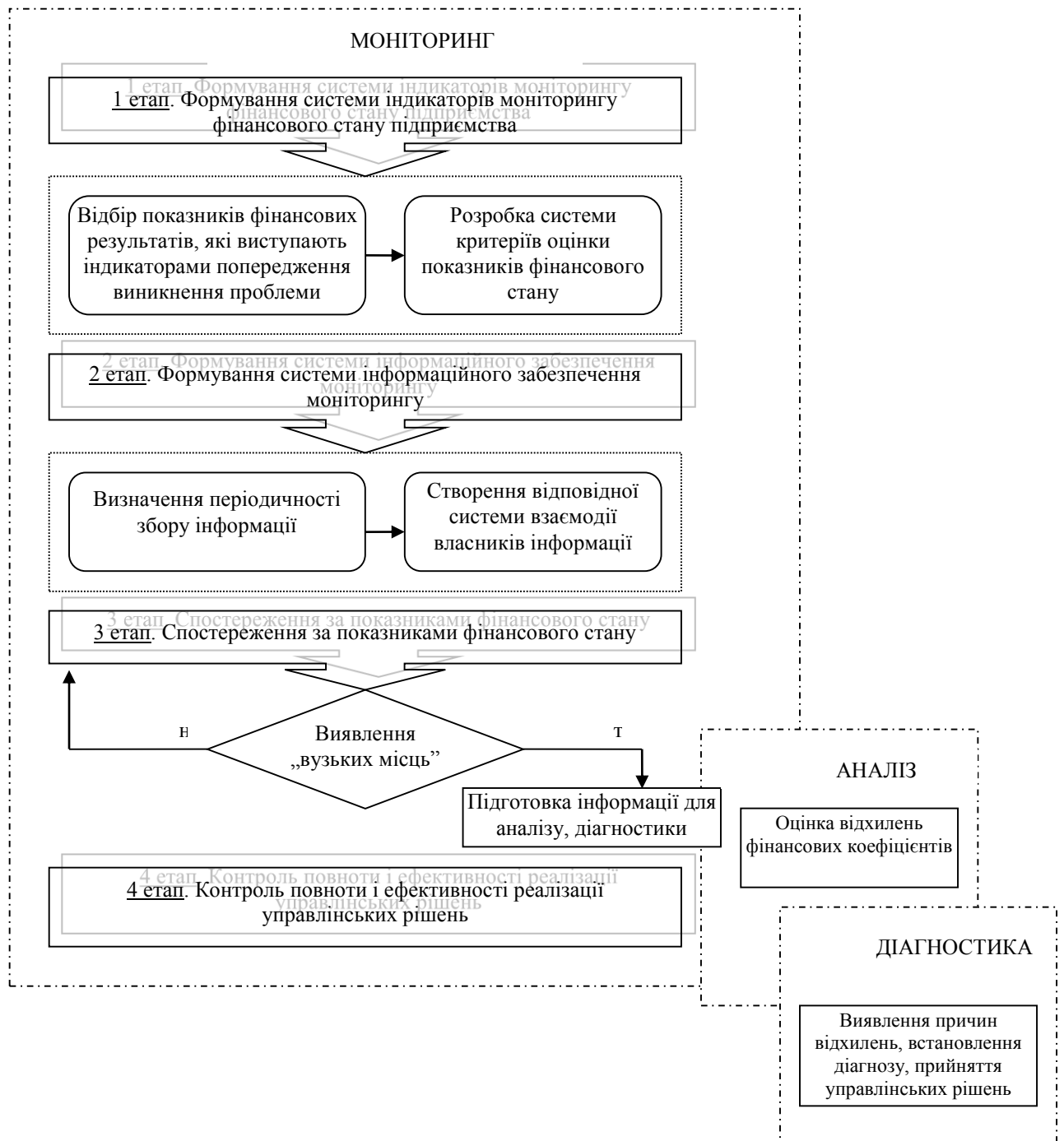

Рис.3.4 – Алгоритм побудови системи моніторингу фінансового стану
ПрАТ «Карлсберг Україна»

1 етап. Формування системи індикаторів моніторингу фінансового стану. Відбір індикаторів раннього попередження виникнення проблеми і критеріїв їх оцінки є найскладнішим завданням організації моніторингу. Для ефективного використання ресурсів підприємства, які спрямовуються на здійснення моніторингу, показники фінансового стану слід класифікувати за ступенем їх значущості і внести до системи спостереження лише ключові показники. Коло індикаторів моніторингу ПрАТ «Карлсберг Україна» зазначимо з урахуванням пріоритетів і стратегії діяльності.

2 етап. Формування системи інформаційного забезпечення моніторингу фінансового стану підприємства. Моніторинг здійснюється завдяки інформаційним звітам структурних підрозділів та окремих посадових осіб. Звітність, застосовувана в рамках моніторингу, забезпечує менеджерам зворотній зв'язок, а також надає докладну зведену інформацію. Така інформація допомагає аналізувати поточну діяльність як з погляду результативності, так і щодо прийняття загальних управлінських рішень.

Кожний структурний підрозділ підприємства має певну частину інформації необхідної для всебічного аналізу фінансового стану. Створення відповідної системи взаємодії зазначених власників інформації розглядається як обов'язковий елемент управлінського процесу.

3 етап. Спостереження за показниками фінансового стану. Якщо в результаті порівняння фактичних показників з передбачуваними виявлено проблемні ситуації, то виникає необхідність переходу на новий рівень управління – здійснення економічної діагностики. При проведенні діагностичної роботи встановлюються причини виникнення проблеми і генеруються можливі шляхи оптимізації фінансових результатів діяльності підприємства.

4 етап. Контроль повноти і ефективності реалізації управлінських рішень. На даному етапі моніторингу оцінюється результативність управлінських рішень, обґрунтовуються можливі зміни в системі показників моніторингу.

Варто відзначити, що ефективне функціонування системи моніторингу фінансового стану можливе лише за умови повної автоматизації фінансових

процесів підприємства. Застосування автоматизованих програм при формуванні та використанні інформації дозволяє суттєво прискорити процес прийняття рішень по оперативному корегуванню господарської ситуації. Крім того, використання сучасних інформаційних технологій при проведенні моніторингу дозволяє звільнити робітників економічних служб від рутинних операцій, зосередити їхні зусилля на виробітку стратегії та тактики діяльності підприємства на ринку.

Сучасна діагностика проявляється одночасно у чотирьох аспектах:

- інформаційному – як система знань, що базується на спеціальній інформації, направленій на подальше використання у процесах розробки і прийняття управлінських рішень;

- аналітичному – як аналітична основа, що виступає підґрунтям для оцінки стану об'єкту дослідження;

- динамічному – у формі дослідження динаміки і вивчення можливих тенденцій змін умов функціонування і стану об'єкта;

- функціональному – як функція управління, що забезпечує зворотній зв'язок з об'єктом управління через здійснення діагностичних процедур.

Оскільки діагностика спрямована на виявлення тенденцій розвитку та поточного стану компанії, то вона нерозривно пов'язана з управлінням. Саме вона формує інформаційну основу для прийняття управлінських рішень як оперативного, так і стратегічного характеру і тому має першочергове значення для здійснення процесу управління в цілому.

Важливими вимогами до системи діагностики є здатність адекватного відображення динамічності керованих процесів, збалансованість і несуперечність показників. У ході діагностики виявляються слабкі місця (симптоми) існуючої системи управління, аналізуються і виявляються причини їх виникнення. За результатами дослідження встановлюється діагноз, який дозволяє визначити напрям руху підприємства в майбутньому і виступає підґрунтям для розробки стратегії управління фінансово-господарською діяльністю.

В процесі стратегічного управління має місце аналіз потенціалу, в якому одне з найважливіших місць належить оцінці поточного фінансового стану.

Систематизація складових потенціалу, які в цілому визначають можливості кожного підприємства та визначення їх синергічного ефекту виступають передумовою досягнення стратегічної мети поліпшення фінансового стану та підвищення загальної конкурентоспроможності підприємства.

На першому етапі необхідно прийняти рішення щодо основної цілі управління фінансово-господарською діяльністю, яку підприємству необхідно поставити та вирішити у короткостроковій перспективі.

Рис. 3.5 – Послідовність здійснення оцінки рівня відповідності стратегічного потенціалу поставленої цілі управління фінансово-господарською діяльністю

На другому етапі здійснити оцінку фінансового стану та розвитку підприємства (на основі визначення рівня використання потенціалу кожної складової системи управління). Реалізація даного етапу здійснюється на основі

експертного методу, що обумовлено:

– доцільністю використання неформальних знань і досвіду фахівців різних підприємств, що постійно задіяні в управлінні підприємством в рамках своїх функціональних обов'язків;

– сканування загальних тенденцій системи забезпечення виконання стратегічної мети фінансово-господарської діяльності;

– встановленням методологічних підходів до оцінки й управління стратегічним потенціалом підприємств.

Для реалізації вищезазначеної моделі в ПрАТ «Карлсберг Україна» мають бути залучені експерти, наприклад менеджери та регіональні керівники підрозділів, керівник та спеціалісти фінансового відділу, які на основі анкетування зможуть оцінити складові системи управління, які створюють передумови виконання стратегічної мети; варіанти потенційних можливостей підприємства і критерії оцінок впливу підсистем на реалізацію можливостей.

Тобто, шляхом анкетування буде визначено наявний стан підсистем управління товарообігом, доходами, витратами, капіталом, персоналом та оборотними активами, які визначають стратегічний потенціал підприємства з врахуванням 5 критеріїв: високий, достатньо високий, середній, достатньо низький, низький рівень використання потенціалу складових системи управління.

Після цього необхідно обробити результати індивідуальних експертних оцінок, визначивши рівень використання потенціалу кожної складової системи управління на підприємстві та розрахувавши середнє значення на основі наступної формули:

$$\bar{S}_i = \frac{1}{k} \sum_{l=1}^k S_i^l \quad (3.1)$$

де $\bar{S}_i$ – середня оцінка рівня використання i -ої складової системи управління;
 k – кількість експертів, що приймали участь в оцінці;

S_i^l – сума балів, визначених l -им експертом;

$l = \overline{1, k}$ – номер експерта.

Зважаючи на те, що ПрАТ «Карлсберг Україна» має 3 заводи, які географічно розташовані у м. Запоріжжя, м. Київ та м. Львів, залучених до оцінки експертів має бути 15-17 осіб (враховуючи те, що фінансовий відділ ПрАТ «Карлсберг Україна» знаходиться у м Києві).

Після отримання експертних оцінок необхідно провести перевірку погодженості думок експертів. Для цього оцінки експертів узгоджуються за формулами математичної статистики, зокрема, необхідно визначити дисперсію індивідуальних бальних оцінок за формулою:

$$\sigma^2(\bar{S}_i) = \frac{1}{k-1} \sum_{l=1}^k (S_i^l - \bar{S}_i)^2 \quad (3.2)$$

та коефіцієнт варіації:

$$v_i = \frac{\sigma(\bar{S}_i)}{\bar{S}_i} \quad (3.3)$$

Аналіз наукової літератури показав, що існує наступний варіант розподілу значень коефіцієнтів варіації з вказівкою ступеня погодженості думок експертів:

$v_i \leq 0,1$ – погодженість висока; $v_i = 0,11 \div 0,15$ – вище середньої; $v_i = 0,16 \div 0,25$ – середня; $v_i = 0,26 \div 0,35$ – нижче середньої; $v_i \geq 0,35$ – низька.

В таблиці 3.1. представлено спрощену систему експертних оцінок при врахуванні думок 5 експертів.

Таблиця 3.1 – Визначення рівня використання потенціалу складових системи управління підприємством експертним методом

Експерти	Складові системи забезпечення виконання стратегічної мети
----------	---

	Підсистема управління товарообігом	Підсистема управління доходами	Підсистема управління витратами	Підсистема управління капіталом	Підсистема управління оборотним і активами	Підсистема управління персоналом
	(ПТ)	(ПДХ)	(ПВО)	(ПК)	(ПОА)	(ПЧ)
1	8	7	5	8	6	8
2	7	7	6	7	7	8
3	7	7	5	9	6	8
4	8	8	5	7	6	9
5	9	6	6	6	6	7
Середня оцінка рівня використання складових системи управління ($\bar{S}_i$)	7,8	7,0	5,4	7,4	6,2	8,2
Дисперсія індивідуальної оцінки $\sigma^2(\bar{S}_i)$	0,70	0,50	0,30	1,30	0,20	0,55
Коефіцієнт варіації оцінок, % (V_i)	10,73	10,10	10,14	15,41	7,21	9,04

При відсутності значимої погодженості експертів необхідно виявити причини неузгодженості, переглянути оціночні критерії чи експертний склад.

На наступному етапі необхідно сформулювати перелік потенційних можливостей підприємства залежно від впливу зовнішнього та внутрішнього середовища. При цьому під потенційною можливістю розуміємо «сукупність факторів, що переважно позитивно впливають на діяльність організації, альтернативи, що їх може використати підприємство для досягнення стратегічних цілей (результатів)» [13].

Вивчення економічної літератури та практики господарської діяльності виробничих підприємств дозволили визначити низку потенційних можливостей, які представлено на рис. 3.6.

Враховуючи, що підприємство може мати безліч можливостей, досягнення яких залежить від рівня організації системи управління, а кожна її складова впливає на можливості підприємства з різним ступенем впливу, необхідним є оцінка даного впливу.

При визначенні вагомості впливу кожної складової системи управління (S_{ij}) у використанні можливостей підприємства (μ_j), слід враховувати дотримання наступної умови: $\sum S\mu_{ij} = 1$ відповідно $0 < S\mu_{ij} < 1$.

Розрахунок здійснюється за наступною формулою:

$$S\mu_{Nij} = \frac{S\mu_{ij}}{\sum S\mu_{ij}} \quad (3.4)$$

Розрахунок інтегрального показника значущості (I_{ij}) здійснюється з урахуванням вагомості впливу кожної складової системи управління у використанні можливостей підприємства для досягнення поставлених цілей управління фінансово-господарською діяльністю та коефіцієнту загальної середньої оцінки експертів.

Розрахунок інтегрального показника значущості (I_{ij}) здійснюється з урахуванням вагомості впливу кожної складової системи управління у використанні можливостей підприємства для досягнення поставлених цілей управління фінансово-господарською діяльністю та коефіцієнту загальної середньої оцінки експертів.

$$I_{ij} = (S\mu_{ij} \times Z_{ij}) \times 100\% \quad (3.5)$$

де $S\mu_{ij}$ - вагомість впливу кожної складової системи управління у формуванні можливостей підприємства;

Z_{ij} - коефіцієнт загальної середньої оцінки експертів .

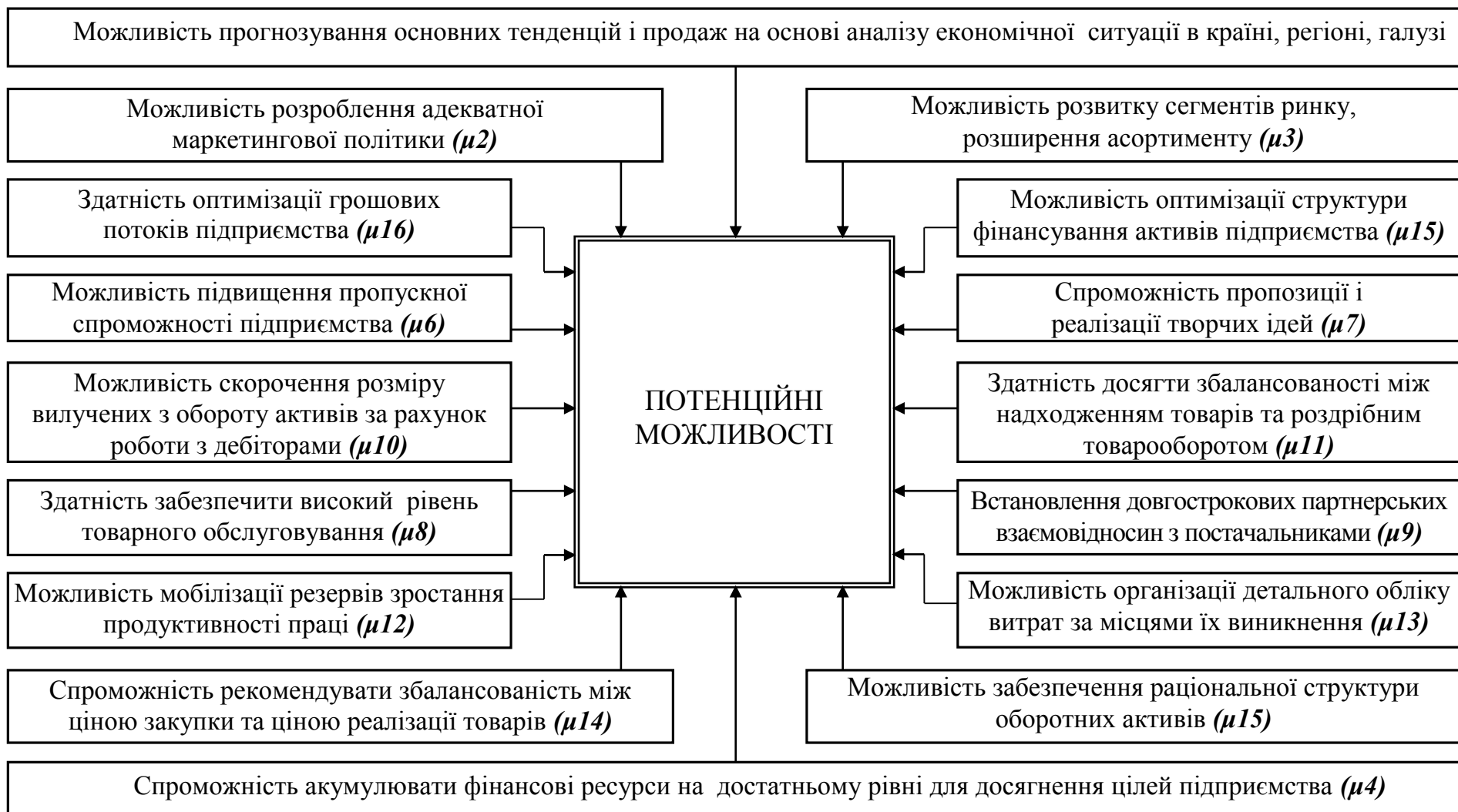

Рис.3.6 – Перелік потенційних можливостей ПрАТ «Карлсберг Україна»

Потенційний рівень використання системи управління підприємством ($\gamma_j^{\text{потенц}}$) за j -ою можливістю підприємства визначається за допомогою наступної формули:

$$\gamma_j^{\text{потенц}} = \sum (\bar{S}_i \times I_{ij}), \quad (3.6)$$

де $\bar{S}_i$ – середні експертні оцінки наявного рівня використання i -ої складової системи управління в діяльності підприємства;

I_{ij} – значення інтегрального показника значущості окремої підсистеми у використанні можливостей підприємства для досягнення поставлених цілей управління фінансовими результатами.

У табл. 3.2 представлено ступінь впливу підсистеми управління для успішної реалізації j -тої можливості підприємства («+» відмічено від якої підсистеми управління найбільш залежить успішна реалізація j -тої можливості підприємства).

Загальний висновок про можливість використання наявного потенціалу системи управління підприємством для забезпечення досягнення поставленої мети управління фінансово-господарською діяльністю для покращення фінансового стану ґрунтується на основі загального значення ступеню відповідності ($\Delta\% R_j$), що розрахований за сумарним значенням потенційного та максимального рівня потенціалу:

$$\Delta\% R_j = \frac{\gamma_j^{\text{потенц}}}{\gamma_j^{\text{max}}} \times 100, \quad (3.7)$$

Максимальний рівень використання потенціалу системи управління (γ_j^{max}) у досягненні поставленої цілі управління фінансовими результатами підприємства при врахуванні j -ої можливості можна досягти якщо всі підсистеми оцінюються за максимальною кількістю балів.

Таблиця 3.2 – Визначення ступеню впливу системи управління та її окремих складових у використанні можливостей ПрАТ «Карлсберг Україна»

Складові системи забезпечення виконання стратегічної мети		Потенційні можливості															
		μ_1	μ_2	μ_3	μ_4	μ_5	μ_6	μ_7	μ_8	μ_9	μ_{10}	μ_{11}	μ_{12}	μ_{13}	μ_{14}	μ_{15}	μ_{16}
$S\mu_{ij}$	підсистеми управління товарообігом	+	+						+			+					
	підсистеми управління доходами														+		
	підсистеми управління витратами													+			
	підсистеми управління капіталом				+												
	підсистеми управління оборотними активами			+		+				+	+					+	+
	підсистеми управління персоналом						+	+					+				

Одержані оцінки зможуть визначити рівень відповідності стратегічного потенціалу підприємства обраній стратегії управління фінансово-господарською діяльністю та оцінити його за допомогою рекомендованої шкали (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 – Шкала оцінки рівня відповідності наявного потенціалу системи управління стратегічній цілі управління фінансово-господарською діяльністю

Інтервал значень, %	Рівень відповідності	Загальна характеристика
1	2	3
0 ... 20	Відсутній	Наявний потенціал підприємства не відповідає поставленим цілям; необхідні попередні заходи з формування відповідних підсистем управління для реалізації обраної стратегії
20 ... 50	Низький	Підсистеми управління підприємством потребують удосконалення; досягнення цілі управління фінансовими результатами можливе за умови повного використання потенційних можливостей підприємства

Продовження таблиці 3.3

1	2	3
50 ... 70	Середній	Рівень використання потенціалу дає змогу починати роботи з реалізації обраної стратегії управління фінансовими результатами; для забезпечення відповідного саморозвитку підприємства у процесі впровадження стратегії треба «підсилити» окремі складові системи управління
70 ... 90	Високий	Потенціал підприємства відповідає умовам самостійного розв'язання основних проблем щодо формування фінансових результатів діяльності та може забезпечити потрібний саморозвиток і посилення відповідності потенціалу цілям, які планується досягти
90 ... 100	Абсолютна відповідність	Всі складові системи управління використовується на достатньому рівні для успішного досягнення визначеної цілі у відповідні терміни

Таким чином, впроваджена методологія оцінки відповідності стратегічного потенціалу поставленим цілям ПрАТ «Карлсберг Україна» дозволить:

- формалізовано оцінити кожен з підсистем управління, що формують стратегічний потенціал підприємства;

- проводити діагностику імовірності реалізації стратегії на основі виділення взаємозв'язку наявного рівня використання підсистеми управління з потенційними можливостями підприємства за умови виникнення змін у системі;

- побудувати піраміду синергізму підсистем управління при використанні потенційних можливостей на основі симбіозу кількісної та якісної оцінки взаємозв'язку потенціалостворюючих елементів;

- забезпечити дотримання обраної стратегії шляхом синхронізації потенціалу ПрАТ «Карлсберг Україна» із цілями управління фінансово-господарською діяльністю.

Зважаючи та всі потенційні можливості для ПрАТ «Карлсберг Україна» фінансовий стан можна покращити шляхом оптимізації збутової політики, підприємству потрібно покращити політику маркетингу, за для кращого просування своєї продукції та послуг.

Також варто підтримувати фінансовий стан на високому рівні, для цього потрібно дотримуватись системи заходів, яка повинна передбачати:

- постійний моніторинг зовнішнього і внутрішнього станів;
- розробку заходів із зниження зовнішньої вразливості підприємства;
- розробку підготовчих планів при виникненні проблемних ситуацій, здійсненні попередніх заходів для їхнього забезпечення;
- впровадження планів практичних заходів при виникненні кризової ситуації, прийняття ризикових і нестандартних рішень у випадку відхилення розвитку ситуації;
- координацію дій всіх учасників і контроль за виконанням заходів та їхніми результатами.

Висновки до розділу 3

1. У процесі діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна» виникають різні проблемні аспекти та ризики діяльності, які Товариство долає шляхом зменшення витрат, покращення роботи департаментів виробництва, продажу і маркетингу, потужними рекламними кампаніями та виробництвом високоякісного продукту для споживачів.

2. Своєчасно виявити негативні аспекти і тенденції розвитку суб'єкта господарювання та виробити стратегію його розвитку дозволяє високоякісна система моніторингу та діагностики фінансового стану. Вона дозволяє усунути наявні недоліки й підвищити ефективність діяльності.

3. Розвиток економіки України, її трансформація на ринкових засадах обумовлює зміну підходів до вирішення питань ефективної оцінки фінансового стану. Одним з основних завдань аналізу фінансового стану на ПрАТ «Карлсберг Україна» є забезпечення досягнення прибутку не тільки сьогодні, але й постійно в довгостроковій перспективі, що вимагає розробки відповідної фінансово-економічної стратегії.

4. При визначенні перспектив розвитку підприємства в цілому і системи

оцінки фінансового стану зокрема, слід орієнтуватися на результати діагностики, яка дозволяє виявити негативні аспекти та підвищити обґрунтованість управлінських рішень.

5. Використання інформаційних технологій є не тільки актуальним завданням і найважливішим фактором успішної роботи фінансового аналітика, а й необхідною умовою її виконання. Для своєчасного реагування на «слабкі сигнали» в фінансовому стані Товариству необхідно якнайшвидше модернізувати систему інформаційних технологій, що дозволить одержати необхідні конкурентні переваги в боротьбі на вітчизняних і закордонних ринках.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі магістра досліджено, теоретично обґрунтовано та науково-практично вирішено завдання щодо подальшого розвитку теоретичних положень та розробки наукових рекомендацій щодо поліпшення фінансового стану підприємства, на прикладі ПрАТ «Карлсберг Україна» в ринкових умовах господарювання.

Позитивні результати є основою виживання та стабільного розвитку підприємств, оскільки забезпечують виконання таких принципів комерційного розрахунку, як економічна самостійність, рентабельність, самофінансування і матеріальна зацікавленість. Метою оцінювання фінансового стану підприємства є пошук резервів підвищення рентабельності виробництва і зміцнення комерційного розрахунку як основи стабільної роботи підприємства і виконання ним зобов'язань перед бюджетом, банками та іншими установами.

В роботі проаналізовано різні методів, прийомів та методик аналізу фінансового стану підприємств, задля уможливлення критичної оцінки фінансового стану підприємства як у статиці за певний період, так і в динаміці – за ряд періодів. Це дасть змогу визначити «больові точки» у фінансовій діяльності та способи ефективнішого використання фінансових ресурсів, їх раціонального розміщення.

Для практичної частини кваліфікаційної роботи, а саме оцінки фінансового стану було обрано одне з найвідоміших підприємств харчової промисловості у галузі пивоваріння ПрАТ «Карлсберг Україна», яке має свій завод у нашому регіоні та займає досить вагомий частку ринку – 32 % в Україні (згідно з даними статистики у 2017 р.).

На основі проведеного аналізу можна стверджувати, що фінансовий стан ПрАТ «Карлсберг Україна» є достатньо стійким, платоспроможним та ліквідним. Підприємство повністю задовольняє свої власні потреби у будь-

яких ресурсах та має необхідну їх кількість для подальшої діяльності.

Оцінка показників проводилася за даними фінансової звітності за 2016-2018 рр. Коефіцієнти рентабельності мають тенденцію до збільшення протягом аналізованих періодів, що пов'язано зі збільшенням обсягів реалізації товарів та обсягів адміністративних витрат та витрат на збут. Показники рентабельності активів, власного капіталу та реалізації за чистим прибутком свідчать про високу результативність роботи підприємства, особливо враховуючи зовнішні умови господарювання та високу конкуренцію на ринку пивоваріння.

Покращення фінансового стану підприємства можливе шляхом підвищення результативності розміщення та використання ресурсів підприємства. При цьому забезпечується розвиток виробництва чи інших сфер діяльності на основі зростання прибутку й активів, при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності.

Також було здійснено SWOT-аналіз, де визначено внутрішні та зовнішні можливості та загрози діяльності. Крім цього виділені проблемні аспекти діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна» та вплив фінансових ризиків на діяльність підприємства.

Для зменшення впливу та вчасної ліквідації фінансових ризиків, а також покращення фінансового стану в кваліфікаційній роботі представлена стратегія розвитку підприємства та її складові.

В процесі стратегічного управління має місце аналіз потенціалу підприємства, в якому одне з найважливіших місць належить оцінці поточного фінансового стану. Для покращення фінансового стану та забезпечення ефективної фінансово-господарської діяльності для оцінки потенціалу підприємства пропонується використовувати метод експертних оцінок. Він базується на моніторингу діагностиці та аналізі зазначених у роботі систем та підсистем управління для всебічного узагальнення фінансовою службою та бачення найповнішого обсягу реалізації можливостей підприємства та підвищення його фінансового стану.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аверіна М. Ю. Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства: шляхи покращення. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 9. С. 92–100.
2. Бугай В. З., Горбунова А. В. Ліквідність в оцінці і діагностиці фінансового стану підприємства: монографія. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2014. 213 с.
3. Дем'яненко М. Я. Фінансовий словник-довідник Київ : ІАЕУААН, 2003. 507 с.
4. Експрес-аналіз фінансово-економічного стану. URL : <https://www.finalon.com/metodyka-rozrakhunku/90-ekspres-analiz> (дата звернення: 12.10.2019).
5. Експрес-аналіз фінансового стану компанії: техніки вертикального та горизонтального аналізу. URL : <http://fdk.net.ua/article/ekspres-analiz-finansovogo-stanu-kompaniyi-tehniky-vertikalnogo-ta-goryzontalnogo-analizu>. (дата звернення: 14.10.2019).
6. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., Смовженко Т. С. Фінансовий словник. Львів. Центр Європи, 1997. 572 с.
7. Івченко Л. В., Федорченко О. Є. Аналіз фінансового стану підприємств: інформаційне та методичне забезпечення. *Фінанси, облік і аудит*. 2015. № 1(25). С.
8. Інтернет - портал www.smida.gov.ua - єдиний інформаційний масив даних про емітентів цінних паперів. URL : <https://smida.gov.ua/db/participant/00377511>. (дата звернення: 05.10.2019).
9. Інформаційна база оцінки фінансового стану підприємств. URL : <https://studfiles.net/preview/5674131/page:2/>. (дата звернення: 05.10.2019).
10. Качмарик Я. Д. Фінансовий стан та шляхи підвищення його ефективності. *Науковий вісник НЛТУ*. 2012. № 17. С.211–215.

11. Кірейцев Г. Г. Фінансовий менеджмент. Житомир : ЖІТІ, 2001. С. 440 URL : <https://buklib.net/books/28009/>. (дата звернення 16.09.2019).
12. Ковалев В. В. Финансовый анализ: методы и процедуры. Москва : Финансы и статистика, 2002. 560 с.
13. Колісник Г. М. Економічна сутність витрат виробництва й методологія їх дослідження. *Вісник Закарпатського державного університету*. 2011. № 5. С.138–141.
14. Коласс Б. А. Управление финансовой деятельностью предприятия. Проблемы, концепции и методы. Москва : ЮНИТИ, 1997. 576 с.
15. Калинина А. П., Войлотовский Н. В. Комплексный экономический анализ предприятия. СПб. : Питер, 2009. 576 с.
16. Крючко Л. С. Оцінка фінансового стану підприємства – сутність та необхідність. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. 2012. №12. URL : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1613>. (дата звернення: 05.10.2019).
17. Леонов Я. В. Система управління витратами як фактор підвищення конкурентоспроможності *Бюлетень міжнародного нобелівського економічного форуму*. 2010. № 1. С.175–183.
18. Лисенко А. М., Недовоз Ю. Ю. Удосконалення методики проведення комплексного аналізу фінансової звітності малого підприємства. URL : [http://kntu.kr.ua/doc/zb_22\(2\)_ekon/stat_20_1/23.pdf](http://kntu.kr.ua/doc/zb_22(2)_ekon/stat_20_1/23.pdf). (дата звернення: 05.10.2019).
19. Лист Державної податкової адміністрації України «Щодо Методичних рекомендацій по аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій» від 27.01.1998 № 759/10/20-2117. URL : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/GDPI1722.html. (дата звернення: 05.10.2019).
20. Маркарьян Э. А., Маркарьян С. Э., Герасименко Г. П. Управленческий анализ в отраслях. Учеб. пособие. Ростов н/Д : Издательский центр «МарТ», 2007. 320 с. URL : <https://www.studmed.ru/markaryan-ea->

markaryan-se-gerasimenkogrupravlencheskiyanalizvotraslyah_ca4b9427634.html.

(дата звернення: 05.09.2019).

21. Мойсеєнко І. П. Інвестування: навч. посіб. Київ : Знання, 2006. 490 с.

22. Наказ Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України «Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації» від 26.01.2001 № 49/121 URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01> (дата звернення: 01.10.2019).

23. Непочатенко О. О. Фінанси підприємств: підручник. Київ : ЦУЛ, 2013. 504 с.

24. Осмолівський В. В. Теория анализа хозяйственной деятельности. Москва : Новое знание, 2001. 307 с.

25. Остапенко Я. О. Банкрутство підприємства. *Науковий вісник Національного університету ДПС України*. 2010. № 2. С. 121–126.

26. Оцінювання фінансового стану підприємств. URL : http://pidruchniki.com/15410104/finansii/otsinyuvannya_finansovogo_stanu_pidpriyemstv. (дата звернення: 05.09.2019).

27. Офіційний сайт компанії «Карлсберг Україна». URL : <https://carlsbergukraine.com/>. (дата звернення: 10.10.2019).

28. Офіційний сайт Української галузевої компанії по виробництву пива, безалкогольних напоїв та мінеральних вод «Укрпиво». URL : <http://ukrpivo.com/>. (дата звернення: 10.10.2019).

29. Панасюк Б. М., Шулик Ю. В. Оцінка та шляхи покращення фінансового стану підприємства. *Науковий блог Національного університету «Острозька академія»*. URL : <https://naub.oa.edu.ua/page/3/>. (дата звернення: 13.09.2019).

30. Показники ділової активності підприємства. Онлайн розрахунок фінансового стану підприємства. URL : <https://fin-admin.com/ua/fnansovij-analiz/42-pokazniki-dlovo-aktivnost-pdprimstva.html>. (дата звернення: 10.09.2019).

31. Партин. Г. В. Формування стратегічної моделі фінансового стану. *Фінанси України*. 2014. № 11. С. 124–133.

32. Поддєрьогін А. М., Буряк Л. Д., Нам Г. Г., Павліковський А. М. *Фінанси підприємств: підручник*. Київ : КНЕУ, 2000. 460 с.

33. Показники фінансової стійкості і стабільності підприємства та їх оцінка. URL : <https://buklib.net/books/28029/>. (дата звернення: 10.09.2019).

34. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1. «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Затвердж. Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. (дата звернення: 05.09.2019).

35. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс»: Затвердж. Наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99, № 87. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0396-99>. (дата звернення: 05.09.2019).

36. Положення бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати»: Затвердж. Указом Міністерства фінансів України від 31.03.99, № 87. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0397-99> (дата звернення: 05.09.2019).

37. Постачальники сировини та матеріалів. URL : <https://www.stockworld.com.ua/ru/>. (дата звернення: 10.11.2019).

38. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність: Закон України від 16.07.99, № 996-14. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. (дата звернення: 10.11.2019).

39. Прокопенко А. Г. Оцінка показників фінансового стану. *Фінанси підприємств*. 2010. № 1. С. 460–461.

40. Пухальська Г. В. Аудит за міжнародними стандартами : конспект лекцій. Хмельницький : ХНУ, 2007. С. 124.

41. Радченя Л. І. Економічна сутність фінансів. *Збірник наук. праць. «Фінанси облік і аудит»*. Київ : НДФІ, 2012. № 13. С. 273–277.

42. Річний звіт «Carlsberg Ukraine». 2016. URL : <https://carlsbergukraine.com/kompan-ya/akts-oneram/zagal-na-nformaf-ya/#Фінансовазвітність>. (дата звернення: 10.10.2019).

43. Річний звіт «Carlsberg Ukraine». 2017. URL : <https://carlsbergukraine.com/kompan-ya/akts-oneram/zagal-na-nformaf-ya/#Фінансовазвітність>. (дата звернення: 10.10.2019).

44. Річний звіт «Carlsberg Ukraine». 2018. URL : <https://carlsbergukraine.com/kompan-ya/akts-oneram/zagal-na-nformaf-ya/#Фінансовазвітність>. (дата звернення: 10.10.2019).

45. Рожелюк В. М. Ознаки класифікації витрат підприємства в умовах ринку. *Сталий розвиток економіки*. 2012. №2. С. 193–197.

46. Рудницька О. М. Шляхи покращення фінансового стану українських підприємств. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: Збірник наукових праць*. 2009. № 639. С. 132–138.

47. Скрипник М. І. Сутність фінансів як економічної категорії. *Вісник ЖДТУ. «Економічні науки»*. Київ : НДФІ, 2010. № 4. С. 159–165.

48. Смачило В. В. Оцінка фінансової стійкості підприємств. *Економічний простір. Збірник наукових праць*. 2010. № 20/2. С. 35–40.

49. Сутність та оцінка фінансового стану та фінансових результатів підприємства. URL : <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/3012>. (дата звернення: 19.09.2019).

50. Сутнісна характеристика фінансового стану підприємства. URL: file:///C:/Users/s.yakimenko/Downloads/Nvpushk_2012_3_37.pdf. (дата звернення: 19.09.2019).

51. Турило А. М. Фінанси : Навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2010. 57 с.

52. Фещенко О. В. Інформаційне та методичне забезпечення аналізу фінансового стану державних підприємств України. *Корпоративні фінанси* № 1–2. 2009. С. 128-133.

53. Характеристика інформаційної бази щодо оцінки фінансового стану підприємства URL :

https://pidruchniki.com/1031020855448/finansi/harakteristika_informatsiynoyi_bazi_schodo_otsinki_finansovogo_stanu_pidpriyemstva. (дата звернення: 19.09.2019).

54. Червінська О. С. Особливості формування фінансів на підприємствах різних галузей. Збірник науково-технічних праць. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. № 10. С. 93–99.

55. Чорна О. Є. Світові тенденції та прогнози економічного зростання. *Економіка підприємства та управління виробництвом*. 2011. № 7. С. 38–42.

56. Школьник І. О. Аналіз платоспроможності підприємства. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. URL : https://pidruchniki.com/87182/finansi/analiz_platospromozhnosti_pidpriyemstva. (дата звернення: 16.09.2019).

57. Analysis of financial stability of enterprise. URL : https://booksforstudy.com/1105051941400/ekonomika/analiz_finansovoyi_stiykositi_pidpriyemstva.htm. (дата звернення: 01.11.2019).

58. Official site of the Nielsen Holdings. URL : <https://ir.nielsen.com/>. (дата звернення: 19.10.2019).

59. Official site of the Carlsberg Group. URL : <https://www.carlsberggroup.com/>. (дата звернення: 19.10.2019).

60. Periu M. 5 Key Elements of a Financial Analysis. URL : <https://www.americanexpress.com/enus/business/trendsandinsights/articles/financial-analysis-small-business-health/>. (дата звернення: 20.10.2019).

61. Rushchyshyn N., Nikonenko U., Kostak Z. Formation of financial security of the enterprise based on strategic planning. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2017 № 4, P. 231-237

62. Strategy & Corporate Finance. URL : <https://www.mckinsey.com/industries/financial-services/how-we-help-clients/strategy-and-corporate-finance> . <https://www.womenonbusiness.com/using-financial-analysis-to-diagnose-your-companys-health/>. (дата звернення: 20.10.2019).

63. Financial Analysis and Diagnostics of the Company. URL : https://www.researchgate.net/publication/270731303_Financial_Analysis_and_Diagnostics_of_the_Company. (дата звернення: 20.10.2019).

64. Using Financial Analysis to Diagnose Your Company's Health. URL : <https://www.womenonbusiness.com/using-financial-analysis-to-diagnose-your-companys-health/>. (дата звернення: 20.10.2019).

65. Ways of improving financial stability of Valio Group. URL : <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/120536/Yulia+Valega+thesis+Valio+Group.pdf;jsessionid=9D01042B4D17D8A8CAF0083B3A0D4444?sequence=1> (дата звернення: 20.10.2019).

66. Westing. A. Global Resources and International Conflict. *Environmental Factors in Strategy Policy and Action*. Oxford. 2014. P. 181. URL : <https://www.sipri.org/publications/1986/global-resources-andinternationalconflict-environmental-factors-strategic-policy-and-action>. (дата звернення: 20.10.2019).

ДОДАТОК А

Баланс (Звіт про фінансовий стан) за 2016-2018 рр., тис. грн.

Актив	2016 р.	2017 р.	2018 р.
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	25945	27714	34796
первісна вартість	9869	111394	130346
накопичена амортизація	72749	83680	95550
Незавершені капітальні інвестиції	84226	93320	90078
Основні засоби	151528	1920744	1823501
	5		
первісна вартість	393849	4566679	4729536
	7		
знос	242321	2645935	2906035
	2		
Інвестиційна нерухомість	--	--	--
Довгострокові біологічні активи	--	--	--
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	21936	21936	21936
інші фінансові інвестиції	8	8	8
Довгострокова дебіторська заборгованість	7370	2098	207
Відстрочені податкові активи	182236	191821	133073
Інші необоротні активи		--	--
Усього за розділом I	183700	2257641	2103599
	6		
II. Оборотні активи			
Запаси	318760	324712	500226
Виробничі запаси	158626	134969	217817
Незавершене виробництво	19045	32737	45299
Готова продукція	137964	155413	229954
Товари	3125	1593	7156
Поточні біологічні активи		--	--
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	448324	487714	619498
Дебіторська заборгованість за розрахунками:		29474	28715
за виданими авансами	25063		
з бюджетом	40915	17050	--
у тому числі з податку на прибуток	40915	17050	--
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	13785	3252	111
Інша поточна дебіторська заборгованість	42463	1527	1
Поточні фінансові інвестиції		--	--
Гроші та їх еквіваленти	300088	1631139	1200058
	9		

Витрати майбутніх періодів	3851	4001	5814
Інші оборотні активи		95	485
Усього за розділом II	3894050	2498964	2354908
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття		--	--
Баланс	573105	4756605	4458507

Продовження Додатку А

Пасив	2016 р.	2017 р.	2018 р.
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1022433	1022433	1022433
Капітал у дооцінках	--	--	--
Додатковий капітал	54622	54622	54622
Резервний капітал	153364	153364	153364
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1764977	1849417	1641768
Неоплачений капітал	--	--	--
Вилучений капітал	--	--	--
Усього за розділом I	2995396	3079836	2872187
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	--	--	--
Довгострокові кредити банків	--	--	--
Інші довгострокові зобов'язання	--	--	--
Довгострокові забезпечення	--	--	--
Цільове фінансування	--	--	--
Усього за розділом II	--	--	--
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	--	--	--
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	--	--	--
товари, роботи, послуги	742139	813672	1139700
розрахунками з бюджетом	154825	178927	165896
у тому числі з податку на прибуток	--	--	--
розрахунками зі страхування	--	--	--
розрахунками з оплати праці	73649	62422	109726
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	2981	615	707

Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	115422 7		
Поточні забезпечення	572078	584101	132290
Доходи майбутніх періодів	--	--	--
Інші поточні зобов'язання	35761	37032	38001
Усього за розділом III	273566 0	1676769	1586320
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	--	--	--
Баланс	573105 6	4756605	4458507

ДОДАТОК Б

Звіт про фінансові результати за 2016-2018 рр., тис. грн.

Стаття	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	5100881	5968342	7500928
Чисті зароблені страхові премії			
Премії підписані, валова сума			
Премії, передані у перестраховання			
Зміна резерву незароблених премій, валова сума			
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій			
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	(3026140)	(3479625)	(4235986)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами			
Валовий: прибуток	2074741	2488717	3264942
Валовий: збиток	( )	( )	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань			
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів			
Зміна інших страхових резервів, валова сума			
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах			
Інші операційні доходи	61902	50463	475630
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			

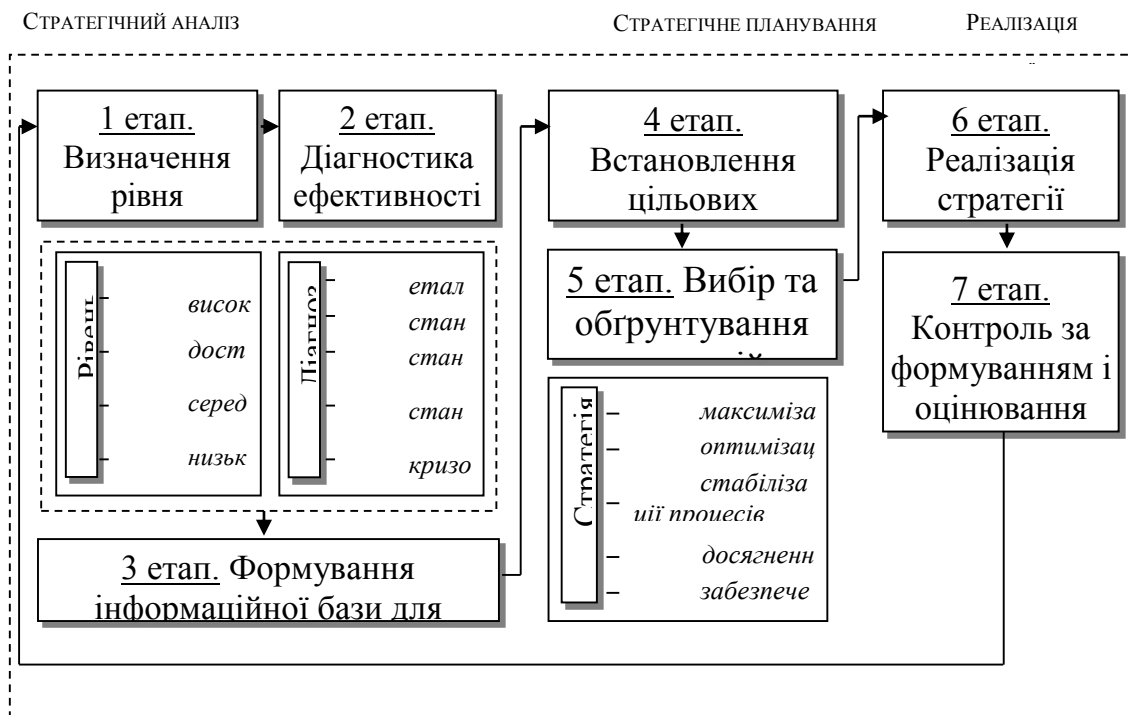
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції			
Адміністративні витрати	(199769)	(218413)	(290112)
Витрати на збут	(973691)	(1111782)	(1542806)
Інші операційні витрати	(18942)	(39919)	(7881)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції			
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	944241	1169066	1899773
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	( )	( )	(-)
Дохід від участі в капіталі			
Інші фінансові доходи	259772	131628	123470
Інші доходи	28867	46475	16851

Продовження Додатку Б

Дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	(1359)	(1601)	(10447)
Втрати від участі в капіталі	( )	( )	(-)
Інші витрати	(2967)	(2059)	(24603)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті			
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	1228554	1343509	2005014
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	( )	( )	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	-223529	-257085	-372284
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування			
Чистий фінансовий результат: прибуток	1005025	1086424	1632730
Чистий фінансовий результат: збиток	( )	( )	(-)

ДОДАТОК В

Послідовність розробки стратегії управління фінансовою діяльністю
для покращення фінансового стану

**Декларація академічної доброчесності
здобувача вищої освіти ЗНУ**

Я Якименко Софія Олександрівна студентка 2 курсу,

денної форми навчання, економічного факультету, спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування, освітньої програми «Фінанси і кредит», адреса електронної пошти soniyakimenko@gmail.com,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Аналіз фінансового стану підприємства ПрАТ «Карлсберг Україна» та основні напрями його поліпшення» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____	Підпис _____	ПІБ (студент)
_____		
Дата _____	Підпис _____	ПІБ (науковий
керівник) _____		